

טְהַרַת הַלֵּב

הַעֲצָה הַיְחִידָה לְטְהַרַת הַלֵּב לְזַכֵּר אֶת ה' לְנִגְדּוֹ

(תהלים קיט, ב)

אֲשֶׁרִי נִצְרִי עֲדָתִיו בְּכָל לֵב יִדְרֹשׁוּהוּ:

דְּשׁוּיָתִי ה' לְנִגְדֵי תְמִיד', וְזֶה הַעֲצָה הַיָּחִידָה
שֶׁתִּקְוֶה לְנִגְדֵי כָּל מַחֲשַׁבוֹת הַתַּאֲוֹת
וּמַבְטֵלָת אוֹתָם*.

מחשבה
שאפילו
שהיא
בספק,
ירחיקה

נִמְצָא דְּתַאֲוֹת הַלֵּב רַבּוֹת הֵם וְתִדְרֹשׁוּ
הֵם, מִה שֶׁאֵין כֵּן בְּמוֹסָר נִפְשׁוֹ אוֹ
מְמוֹנֵה שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא דֹּבֵר שֶׁהוּא לְפִי שְׁעָה,
וּמִשׁוֹם הֵכִי הַקְּדִימָה הַתּוֹרָה (דברי ו, ה)
"בְּכָל לִבְבְּךָ" שֶׁהוּא הַדֹּבֵר הַקָּשֶׁה מִכָּלֵם.
וְדַקְדֵּק וְאָמַר 'בְּכָל לִבְבְּךָ' לְכַלֵּל כָּל מִינֵי
מַחֲשַׁבוֹת, שֶׁלֹּא לְפָרֵט אֶדָם שׁוֹם מַחֲשַׁבָּה
וְיֹאמַר, זֶה אֵין בָּהּ חֲמוּר כָּל כָּהֵן, וְלֹא יִהְיֶה
לִי שׁוֹם עֲנֵשׁ עַל מַחֲשַׁבַת תַּאֲוָה זֶה, דְּכָל

צָרִיךְ לְשׁמֹר עֲצָמוֹ שֶׁמִּירָה כְּרָאוּי בְּכָל
עֵתִי הַיּוֹם וְהַלֵּילָה, וּבִטּוֹל
מַחֲשַׁבוֹת הַתַּאֲוֹת הוּא, כְּשִׁשְׁשִׁים הָאֲדָם
תְּמִיד ה' בֵּין עֵינָיו כְּמוֹ שֶׁתְּנוּבָה, (תהלים טז,
ח) "שׁוּיָתִי ה' לְנִגְדֵי תְמִיד כִּי מִיִּמִּינִי כָּל
אֲמוֹנֹתִי וְאֶפְשָׁר דִּלְגָּה כִּי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ
עָלָיו הַשְּׁלֹם שֶׁאָמַר, (משלי יט, כא) "רַבּוֹת
מַחֲשַׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ וְעֵצָת ה' הִיא תִקּוּם"
דִּהְיִנו 'רַבּוֹת מַחֲשַׁבוֹת' הַתַּאֲוֹת בְּלֵב אִישׁ
מִיָּנִים מִיָּנִים שׁוֹנִים, וְכִשְׂדִּיחָה אַחַת
תָּבוֹא הָאַחֲרִית, וְכֵן עַל זֶה הַדֶּרֶךְ אֵין לְדַבֵּר
סוּף. וְהַתְקוּן לָזֶה הוּא 'עֵצָת ה' הִיא
תִקּוּם', דִּהְיִנו 'קִיָּם' הָאֲדָם הַעֲצָה הַטּוֹבָה

שויתי ה'
עצה נגד
המח"ז

הוספת אמרים

א. ובדגל מחנה אפרים פרשת בהעלותך ד"ה ויסעו, ויסעו בראשונה על פי ה' ביד משה. יש לומר בזה רמז
בענין התפלה ותחלה נבאר הפסוק, רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, וצריך להבין כי לשון תקום
משמע לאחרים וזהו אין שייך כאן והיה ראוי לומר ועצת ה' קמה, והענין הוא כי, ה' יודע מחשבות אדם כי
המה הבל ושומעית מן הרב המנוח הותיק מו"ה מנחם מענדיל ז"ל מפרעמסלין יודע לשון שבירה כמו, ויודע
בהם את אנשי סוכות והיינו כשאדם מצייר במחשבתו השם הוי"ה ב"ה אזי הוא משבר כל המחשבות רעות
וזרות והוא שאמר ה' היינו הוי"ה ב"ה יודע מחשבות אדם כי המה הבל אותם המחשבות שהם הבל על ידי שם
הוי"ה הוא משבר אותם כמו שכתוב האר"י זללה"ה ודברי פי חכם חן.

שִׁישׁ בַּה שׁוּם סֶפֶק שְׁמָא ה' אִינוּ
רוּצָה בַּה יִרְחִיק הָאָדָם עֲצָמוּ מִמָּוָה,
לְפִיכָן אֲמָרָה הַתּוֹרָה 'בְּכָל לְבָבְךָ' לְרַבּוֹת
גַּם הַמְחַשְׁבָּה שִׁישׁ בַּה סֶפֶק. וּלְפִיכָן
אֲמַר פֶּאֶן עַל בַּעֲלֵי תַשׁוּבָה 'בְּכָל לֵב
יִדְרְשׁוּהוּ' דְּהִינּוּ שְׁבַתְשׁוּבָתָם קִבְּלוּ
עֲלֵיהֶם לְקַיֵּם 'וְאַהֲבַת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל לְבָבְךָ' דְּמִכְנִיעִים כָּל תַּאֲוֹת לְבָם
וְזֶהוּ בְּכָל לֵב יִדְרְשׁוּהוּ.
[מעגלי צדק אות א']

הַלֵּב בּוּ עֶקֶר הַתְּהִירָה

עֲשֵׂה לָךְ תִּבְתַּע עֲצֵי גֶפֶר קִנִּים תַּעֲשֶׂה אֶת הַתְּבָה וּכְפָרְתָּ אֹתָהּ
מִבֵּית וּמִחוּץ בַּכֶּפֶר. וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה
אָרְךָ הַתְּבָה חֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבָּהּ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ:
(בראשית ו, יד-טו)

אֲפֹשֶׁר לְרַמֵּז עַל גּוֹף הָאָדָם, שְׁצָרִיךְ
הָאָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל וּלְטַרַח בְּמֵאֵד
מֵאֵד לְתַקֵּן אֶת גּוֹפּוֹ שְׁיִהְיֶה מְתָקוֹ,
וְיִהְיֶה כְּלִי טָהוֹר וְרָאוּי לְקַבֵּל נֶפֶשׁ רוּחַ
נִשְׁמָה, כִּי עֶקֶר נֶפֶשׁ רוּחַ נִשְׁמָה תְּלוּיָהּ
בְּתַקְנוֹן הַגּוֹף, דְּלֹא שִׁיךָ זֶה בְּלֹא זֶה, וְהִנֵּה
תַקְנוֹן הָאָדָם תְּלוּי בְּלֵב הוּא הָעֶקֶר, וְהוּא

שמשיג
על הלב
כל
המעשים
מושגים

הַשְׂרֵשׁ, כָּל הָאֵיבָרִים תְּלוּיִים בּוֹ, דְּלֹא
אֲפֹשֶׁר שְׁיַעֲשֶׂה אָדָם שׁוּם מַעֲשֶׂה אִם
לֹא הִקְדִּים הַמְחַשְׁבָּה תְּחִלָּה כִּי צָד
יַעֲשֶׂה, דְּבִלָּא מְחַשְׁבָּה לֹא שִׁיךָ שְׁיַעֲשֶׂה.
וּמִטַּעַם זֶה אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַפְּאִי עָלָיו
הַשְּׁלוֹם לְתַלְמִידָיו עֲלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם, רוּצָה
אֲנִי אֶת דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָף

הוספת אמרים

ב. ובראשית חכמה שער האהבה פרק אחד עשר, וכאשר יסתכל האדם ששכינה למעלה מראשו ראוי שיטהר מוחו ולבו כדי שתמצא השכינה מקום שבו תשרה, כי אלו הם שני איברים ראשיים שבאדם שהם מקום שבו תלוי עיקר החיות, ולכן צריך לטהרה מכל פגם הפוגם בהם כי דבר קל יפגום בהם מרוב דקותם ורוחניותם שהם רומזים למקום עליון באצילות כדפי' בתיקונים. וכנגד טהרת המחשבה אמר דוד המלך ע"ה במקום אחר, נקי כפים ובר לבב וכבר פירשתי לעיל נקי כפים והעתקנו לשון הרשב"י ע"ה בענין נקיות, ואמר אחר כך ובר לבב כגונא דא דלא אמשוך רעותיה ולביה לסטרא אחרא אלא לאתמשכא בתר פולחנא דקדושא בריך הוא אשר לא נשא לשוא נפשו, נפשו כתיב וקרי נפשי, והא אוקמוה נפשי דא נפש דוד סטרא דמהימנותא נפשו דא נפש דבר נש ממש בגין דכד יפוק מהאי עולמא נפשיה יסתלק בעובדין דכשרין עלמא דאתקיים בהו למיהך בין כל אינון, כמד"א (תהלים קיו) אתהלך לפני ה' בארצות החיים, ובגין דלא נשא לשוא נפשו ישא ברכה מאת ה' וגו' עכ"ל. הרי מבואר במאמר הזה מעלת המתקן מעשיו ומחשבותיו לעבודת קונו מפני שנפשו חלק מהשכינה והיינו נפשו ונפשי והכל אחד, וכפי תיקון נפשו מתקן למעלה ולכן יזכה למה שאמר דוד המלך ע"ה אתהלך לפני ה'

מִדְּבָרֶיכֶם, (אבות פ"ב, יט) שֶׁתִּלָּה הַכֹּל בְּלֵב, לְפִי שֶׁכָּל הָאֵיבָרִים הוֹלְכִים אַחֲרָיו, וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (משלי כג, כו) "תִּנָּה בְּנִי לִבָּהּ לִי וְעִינֶיךָ דְּרָכֵי תַצְרֶנָּה".

וְאִפְשָׁר דָּבָא לְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּזֶה, דְּאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּה (ירשלמי ברכות פ"א ה"ה) 'עֵינָא וְלִבָּא תְרוּיָהוּ סְרַסְנִירִי דְעֵבְרָה נִינְהוּ'. **בָּא לֹאמַר דְּהַעֲקָר הוּא הַלֵּב, דָּאִם הַלֵּב אֵין רְצוֹנוּ בְּדָבָר לֹא נִשְׁאַר לְעֵינַיִם מַה לַעֲשׂוֹת**. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר 'תִּנָּה בְּנִי לִבָּהּ לִי', שֶׁהוּא הַעֲקָר, וּמִמִּילָא פְּשׁוּט 'דְּעִינֶיךָ דְּרָכֵי תַצְרֶנָּה', דְּהַעֲקָר הוּא הַלֵּב, וְכֵן נָמִי דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אָמַר (תהלים קמא, ד) "אֵל תֵּט לִבִּי לְדָבָר רָע" וכו', וּפִרְשׁ בְּזֹהֵר הַקָּדוֹשׁ דְּכֻנֶּנֶת הַפֶּתוּב הִזָּה דְּדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם עִם לְבוֹ מִדְּבָר, שֶׁאִמְרָ לֹא אֶתָּה לִבִּי שֶׁמֶטָה אוֹתִי לְדָבָר רָע, הִנְנִי גּוֹעֵר בָּךְ שֶׁלֹּא תִטָּה אוֹתִי לְדָבָר רָע, שֶׁאֵין רְצוֹנִי לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר רָע, דְּדָבָר פְּשׁוּט הוּא דְּהַכֹּל תִּלְוִי בְּלֵב, וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּה, (קה"ר פ"ז) 'דַּעַת קִנִּיתָ מַה חֶסֶדְתָּ, דַּעַת חֶסֶדְתָּ מַה קִּנִּיתָ', דְּהַדַּעַת בְּלֵב הוּא, וּלְפִיכָּה אִם הַלֵּב מִתְקַן וְחוֹשֵׁב כִּי אִם בִּירָאֵת ה' כָּל הַיּוֹם

לב הדבוק בה' כל האברים נמשכים אחריו

וְדָאִי דְכָל הָאֵיבָרִים מִתְקַנִּים, וְאִם חֶסֶר הַלֵּב הַכֹּל חֶסֶר.

וּמֵאַחֲרֵי דְּהַכֹּל תִּלְוִי בְּלֵב, וְהָאֵל יִתְבָּרַךְ שָׁמוּ "בְּצִלָּם אֱלֹהִים עָשָׂה אֵת הָאָדָם" (בראשית ט, ו), שֶׁרָשׁ הַסְּפִירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שֶׁהֵם חֻכְמָה בִּינָה וְדַעַת כָּלָם נִרְמְזוּ בְּלֵב, דְּחֻכְמָה יֵשׁ בָּהּ **"ל"ב נְתִיבוֹת חֻכְמָה**, וְל"ב הוּא לֵב, בִּינָה הוּא עֶקֶר הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁאָמַר בַּפֶּתִיחַת אֱלִיהוּ זְכוֹר לְטוֹב, (תקו"ז יז, א) 'בִּינָה לִבָּא וּבָהּ הַלֵּב מִבִּין', דַּעַת בְּלֵב תִּלְוִי, הִרִי דְשֶׁרֶשׁ חֻכְמָה בִּינָה דַּעַת שֶׁהֵם הַסְּפִירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת כָּלָם נִרְמְזוּ בְּלֵב, וְכָל זֶה **לְהוֹרוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל דְּצִרִּיכִים לְהַשְׁתַּדֵּל הִרְבָּה כְּדִי לְטַהֵר לִבָּם בְּיוֹתֵר, שֶׁתִּשְׁרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ קָדְשָׁה וְטַהֲרָה**.

וּמִטַּעַם זֶה גַּם כֵּן הַתּוֹרָה תִּחְלָתָה בִּי"ת וְסוּפָהּ לָמ"ד, לְהוֹרוֹת לָנוּ דְּעֵקֶר הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ הַכֹּל תִּלְוִי בְּלֵב, אִם הַלֵּב שָׁלֵם בָּזֶה יִכָּל לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ, וְאִם אֵין הַלֵּב שָׁלֵם אַחֲרֵי הַשֵּׁם לֹא הוֹעִיל כָּלָם. וכו'.

וְצִרִּיךְ שֶׁיִּהְיֶה פִּיּוּ וְלִבּוֹ שְׁוִי, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר (בראשית ו, יד) "וְכִפַּרְתָּ אֹתָהּ מִבֵּית וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר", הֵם תְּרִי"ג מִצְוֹת (נְעוּד מֵאָה

ספירות העליונות נרמזו בלב

עקר התורה תלוי בלב

חותמת המלך בלב שלם בה'

הוספת אמרים

בארצות החיים וישא ברכה מאת ה' דהיינו השכינה כנודע. ג. ובראשית חכמה שם כתב, עוד נמצא טהרה בלב, (תהלים כא, יא) לב עוד טהור ברא לי אלהים, והוא העיקר המכוון אל הדרוש שלנו לענין הדבקות, שאם הלב טהור כל האיברים טהורים כדפרשו ז"ל במדרש שוחר טוב, זה לשונם, (ירמיה יז, י) אני ה' חוקר לב בוחן כליות, למה הוא מזכיר הלב והכליות יותר מכל האברים, אלא העינים הולכים אחר הלב ורמ"ח אברים הולכים אחר הלב ולפי שכליות יועצות אחר הלב והלב גומר לפיכך אינו מזכיר אלא אותם בלבד, והקדוש ברוך הוא בוחן אותם, וכן הוא אומר (דברי הימים-א כח, ט) ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו, כי כל לבבות הוא

ברכות) הרמוזים במלות 'כפר' במלוי, (כף וי פא ריש)⁷, כמו שכתבנו. עוד, 'עצי גפר'. לרמז מה שהקדמנו בתחלה, דכל תקון האדם תלוי בלב, דאם יהיה לבו דבק בעבודתו יתברך כל האברים נגרים אחריו, והנה לב, כשתמנה המלוי של לב לבדו (ממד בית) הוא גימטריא תנ"ד, והוא חשבון "עצי גפר" עם הפולל גימטריא גם כן תנ"ד, וחשבון זה גימטריא "חותם" לרמז דכשיהיה הלב שלם ביראת ה' אז נחתם בטבעת המלך מלכו של עולם, דנחתם בחותם אמת⁸, וזה נרמז במה שנגמור (שיה"ש ח, ו) "שימני כחותם על לבך", במלוי לב גימטריא חותם, וחותרם עם הפולל הוא גימטריא שלשה אה"ה' 'קס"א קמ"ג קנ"א', דכשיהיה האדם שלם בלבו עם השם, יהיה השם עמו בכל עת ויעזרו על פבוד שמו, וזהו משמעות 'אהיה', שאומר השם אנכי אהיה עמו, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ט, ב) ב"אהיה אשר אהיה", (שמות ג, יד) 'אהיה עמם בצרה זו, אשר אהיה עמם בצרה אחרת', נמצא פשהלב יהיה שלם בעבודת השם אז יהיה נחתם בטבעת המלך ויהיה השם בעזרו.

וזהו פונת הפסוק 'עשה לך תבת עצי גפר', דהינו תקן ועשה לעצמך דומיא דהתבה שמניחים בה ספר תורה שהיא קדש כן תעשה ותקדש גופך שיהיה קדוש, ותדע במה תקדש גופך, בלבך תקדש אותו, וזהו 'עצי גפר', שהוא גימטריא של מלוי לב, והוא גימטריא חותם, והם גימטריא שלשה אה"ה במלוי כאמור. 'קנים תעשה את התבה'. "קנים" עם הפולל היא "קנאים", לרמז דצריך שיהיה קנאי לבו כמו הקנאים שמקנאים לשמו יתברך, והקנאי השלם הוא שיהיה מקנא בכל מצוה לעשותה, דזהו רצונו יתברך וזהו פבדו, והקנאה בלב היא, לפיכך צריך שיהיה הלב קנאי לשמו יתברך בכל מצותיו, וכפרת אתה מבית ומחוץ בפפר', כפר במלוי גימטריא תרי"ג מצות ומאה ברכות כמו שכתבנו, והכל תלוי בלב.

וזהו אשר תעשה אתה שלש מאות אמה' וכו'. בא להורות בידיעה ברורה דהכל תלוי בלב וגם עקר הספירות העליונות שהם חכמה בינה דעת נרמזו בלב, שהרי חכמה יש בה ל"ב נתיבות, לרמז דהכל תלוי בלב, והנה ל"ב נתיבות

התורה מלמדת דרכי קנין לב טהור

גם ספירות העליונות תלויים בלב

הוספת אמרים

דורש, אלו שני לבבות יצר הטוב ויצר הרע. ד. תרי"ג ועוד מאה ברכות = 713, כמנין כופר במלוי. ה. ראה בסנהדרין סד א, בשם רבי חנינא שחוטמת של הקב"ה אמת. ו. וראה למסילת ישרים פרק ט"ז, בבאור מדת הטהרה, הטהרה היא תקון הלב והמחשבות. וזה הלשון מציאנוהו אצל דוד שאמר (תהלים נא), "לב טהור ברא לי אלקים". וענינה, שלא יניח האדם מקום ליצר במעשיו, אלא יהיו כל מעשיו על צד החכמה והיראה ולא על צד החטא והתאוה. וזה אפלו במעשים הגופניים והחמריים, שאפלו אחרי התנהגו בפרישות, דהינו שלא יקח מן העולם אלא ההכרחי, עדין יצטרך לטהר לבבו ומחשבתו, שגם באותו המעט אשר הוא לוקח לא יכוון אל ההנאה והתאוה כלל, אלא תהיה כונתו אל הטוב היוצא מן המעשה ההוא על צד החכמה והעבודה, וכענין שאמרו ברבי אליעזר (עיין במס' נדרים).

שְׁאָמַר בַּפִּתְיֹחַת אֵלָיו זְכוּר לְטוֹב בֵּינָה
לְבָא וּבָה הֶלֶב מִבֵּין. וּשְׁלֹשִׁים אֲמָה
קוֹמָתָהּ. כְּנֶגֶד הַדַּעַת, דְּהַדַּעַת פְּלוּל
מִחֲכָמָה בֵּינָה דַּעַת, וְכָל אֶחָד פְּלוּל מִעֲשֹׁר,
הָרִי שְׁלֹשִׁים, וְהַדַּעַת בֶּלֶב הוּא, הָרִי שְׁלֹשׁ
סְפִירוֹת הָעֶקְרִיּוֹת נִרְמְזוּ בֶּלֶב, {

**לְהוֹרוֹת לָנוּ דְּהַפֵּל תְּלוּי בֶּלֶב, לְפִיכּוֹ
צָרִיף הָאֲדָם שִׁשְׁתֵּדֵל לְטָהָר
לְבוּ וְכָל מַחְשְׁבוֹתָיו תָּמִיד לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם
וּלְיִרְאָתוֹ.** [מחשף הלבן פר' נח]

חֲכָמָה הֵם ל"ב אֱלֹהִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּמַעֲשֶׂה
בְּרֵאשִׁית, וְאֱלֹהִים בְּמַלְוֵי יוֹדִי"ן גִּימְטְרִיָּא
ש', וְאֱלֹהִי"ם בְּמַלְוֵי יוֹדִי"ן בִּיחוד הוּא
בְּחֲכָמָה, וְזֶהוּ שְׁרִמְז פֶּאן 'שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
אֲמָה אַרְבֶּה הַתְּבָה', הוּא אֱלֹהִים בְּמַלְוֵי
יוֹדִי"ן שֶׁהוּא בְּגִימְטְרִיָּא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת, וְכִיּוֹן
דְּמַלְוֵי יוֹדִי"ן הוּא בְּחֲכָמָה, רְמִיז בָּזָה ל"ב
אֱלֹהִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם
ל"ב נְתִיבוֹת חֲכָמָה, וּבָא לומר דְּהַפֵּל תְּלוּי
בֶּלֶב. 'חֲמִשִּׁים אֲמָה רַחְבָּה' זֶה כְּנֶגֶד
חֲמִשִּׁים שַׁעְרֵי בֵּינָה, וּבֵינָה בֶּלֶב הִיא כְּמוֹ

כָּל הַחֲמִדוֹת תְּלוּיּוֹת בֶּלֶב

אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם
זֵנִים אַחֲרֵיהֶם". הָרִי הַקָּדִים הֶלֶב לְעֵינִים
שָׁבוּ תְלוּיָהּ הַתְּאֵוָה. וְכֵן פְּתוּב (דְּבָרִים ו, ה)
"וְאַהֲבַת אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ", דְּהִינּוּ
שֶׁתְּהִיָּה הָאֲהָבָה בְּתַכְלִית הֶלֶב, וְלֹא שִׁיף
אַהֲבָה גְּמוּרָה בְּתַכְלִית הֶלֶב כִּי אִם
בְּמַעוֹט הַתְּאֵוָה.

וּמַעוֹט הַתְּאֵוָה יִמַּעַט אֶפְלוּ מִן הַמִּתָּר לוֹ,
כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכָרוֹנָם
לְבָרְכָה (יְבֻמוֹת כ, א) 'קִדְּשׁ עֲצֻמָּה בְּמִתָּר לָךְ'
כִּי אִם בָּא לִידֵי הַמִּתָּרוֹת. אֶפְלוּ בְּהִתָּר, מִן
הַהִתָּר יִתְגַּרָּה בּוֹ הַיָּצֵר עַד שִׁיבִיאָנוּ לִידֵי
אֲסוּר, וְזֶהוּ 'וְלֹא תִתּוּרוֹ אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם' קָרִי
בָּהּ וְלֹא תוֹתִירוֹ דְּהִינּוּ לֹא תוֹתִירוֹ אֶפְלוּ
בְּהִתָּר, וְזֹהִי הַשְּׁמִירָה הַמְּעֻלָּה. וְכִיּוֹן

בְּרֵאשִׁית ע"ה גִּימְטְרִיָּא "שֶׁבֶר תְּאֵוָה",
לְרִמְזוֹ כִּי עֶקֶר בַּעַל תְּשׁוּבָה
לְשֶׁבֶר תְּאֵוָתוֹ עַד הַקֶּצֶה הָאֲחֵרוֹן, כִּי הִיא
גְּרָמָא בְּנִזְקִין לְכָל הָעֵבְרוֹת. וּכְשִׁשׁוּקֵל
אָדָם בְּעַצְמוֹ שֶׁעַל יְדֵי הַתְּאֵוָה בָּא לוֹ נִזְק
וְחֻצִי נִזְק וְהִיא סִבָּה לְכָל דְּבַר רָע, זֹאת
הִיא הַשְּׁמִירָה שִׁישְׁמור וְהַדָּרָף שִׁיגֵלָה בָּהּ
וְיֹשִׁים לְנֶגֶד עֵינָיו תָּמִיד, כִּי זֶהוּ הַגָּדֵר
וְהַסִּיג שֶׁמִּקְדָּם בִּידוֹ הַתְּשׁוּבָה. וְכִמָּה
פְּסוּקִים מְצִינוּ מִדְּבָרִים בְּעֵינָן הַתְּאֵוָה
שֶׁהִיא שֶׁרֶשׁ לְכָל הָרַעוֹת כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר,
(מִשְׁלִי כ"א, י) "נִפְּשׁ רָשָׁע אֹתָהּ רָע לֹא יָחוּ
בְּעֵינָיו רַעוּהוּ". דְּהִיָּה לוֹ לומר רָשָׁע עוֹשֶׂה
רָע, אֶלֹא וְדֹאִי דְּהַפֵּל תְּלוּי בַּתְּאֵוָה
דֹּאֲלִמְלֵא הַתְּאֵוָה לֹא הָיָה עוֹשֶׂה רָע. וְכֵן
אָמַר הַפְּתוּב (בְּמַדְבָּר טו, לט) "וְלֹא תִתּוּרוֹ

ישמור
עצמו
שלא יבוא
לידי
תאוה

אופן
הכנעת
התאוה

שֶׁהַדָּבָר זֶה תִּלְוִי בְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם צָרִיךְ
שֶׁיִּשְׁמֹר עֲצָמוֹ וְיִנְהַיֵּר לְבוֹ בְּכָל יֵת, וְכִמּוֹ
שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלֹמֹה (תהלים קמה,
ד) "אֵל תֵּט לִבִּי לְדָבָר רָע" וְאָמְרוּ בְּהַחֲרֵ
הַקָּדוֹשׁ (ח"ג מו, א) דָּדוּד לְלִבּוֹ הָיָה אוֹמֵר
כְּדִי שֶׁיִּנְהַיֵּר וְיִכְנִיעֵנוּ. וְעוֹד אָמַר דָּוִד
הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלֹמֹה (שם קכה, ד) "הִיטִיבָה ה'
לְטוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם" דָּקָא מְפָרֵשׁ
וְאֵיזֵל, מִי הֵם הַנִּקְרָאִים טוֹבִים הֵם
שִׁישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם דְּהֵינּוּ שְׂאֵינָם הוֹלְכִים
אַחֲרֵ תַאֲוֹת הַלֵּב רַק לָבָם בִּישָׁר עִם קוֹנָם.

וְאֵין לְאָדָם שׁוֹם שְׂבַח זֹולַת הַמִּתְגַּבֵּר
עַל יִצְרוֹ וּמִשְׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ וְזֶהוּ
שֶׁאָמַר הַתַּנָּא (אבות פ"ד, א) 'אֵיזָה הוּא
גְּבוּר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ', דְּהֵינּוּ דְּמִי
שְׂכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ וּמִשְׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ אֵין
גְּבוּר לְמַעֲלָה מִגְּבוּרָתוֹ, וְהַטַּעַם דְּשִׁאָר

גבורת
האדם
ניכרת
בהתגברות
על לבו

הַגְּבוּרוֹת אָדָם נִלְחָם עִם חֲבֵרוֹ כַּחַ גְּשָׁמִי
כְּמוֹתוֹ, אָבָל זֶה שֶׁמִּשְׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ הוּא
נִלְחָם עִם הַיִּצֵּר כַּחַ רַב וְעֲצוּם מְמוֹנֵה,
וּלְפִי זֶה הוּא הַנִּקְרָא גְּבוּר'. וּלְפִיכָה, רַבֵּן
יוֹחָנָן כְּשֶׁאָמַר לְתַלְמִידָיו (שם ב, ט) 'צֵאוּ
וִירְאוּ אֵיזוֹהִי דֶּרֶךְ טוֹבָה שֶׁיִּדְבַק בָּהּ
הָאָדָם, אוֹ דֶּרֶךְ רָעָה שֶׁיִּתְרַחֵק מִמֶּנָּה
הָאָדָם, וְכָל אֶחָד אָמַר דְּבָרָיו, וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָף אָמַר לֵב טוֹב וְלֵב רָע,
אָמַר לָהֶם רוֹאֵה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי רַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָף מִדְּבָרֵיכֶם שֶׁבִּכְלָל דְּבָרָיו
דְּבָרֵיכֶם'. דְּהֵינּוּ הָעֵקֶר הוּא הַלֵּב. וְעֵקֶר
שְׁמִירַת הַלֵּב הִיא שְׁבִירַת הַתַּאֲוָה, וְכִיּוֹן
שֶׁמִּשְׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ זֶה הִיא הַתְּשׁוּבָה
הַשְּׁלֵמָה וְהַמְּעֵלָה. וְזֶהוּ בְּרָאשִׁית שֶׁהִיא
רוֹמֶזֶת לְתַשׁוּבָה גִּימְטְרִיא שֶׁבֵּר תַּאֲוָה
שֶׁהַתְּשׁוּבָה הַמְּעֵלָה הִיא שֶׁיִּשְׁבֵּר
תַּאֲוָתוֹ. [גנזי המלך ת"ה אות כ"א]

הַתְּפִלָּה הִיא נְדִיבוּת בַּלֵּב

וְנְדִיב נְדִיבוּת יַעֲזֵ: (ישעיה לב, ח)

הִנֵּה תְּפִלָּה תִּלְוִיָּה בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ
רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֶם לְבָרְכָה (תענית ב, א)

הוספת אמרים

ז. וראה למהר"ל בספר דרך חיים פרק ד משנה א, ומאחר שנקרא גבור והגבורה הזאת היא בעצמו ולא מצד
שהוא כובש עיר שאין הגבורה הזאת רק מצד אחר ולכן ראוי שיקרא גבור כאשר הוא כובש יצרו. גם אין ראוי
שיהיה נחשב גבור מי שעשה גבורה והיה מונצח את אחר אשר כח זה גם כן לבהמה יותר מן האדם ואין זה
מעלה לאדם מצד עצמו במה שהוא אדם, אבל הכובש את יצרו הוא מצד הדעת והחכמה שהוא לאדם בלבד
במה שהוא אדם בעל דעה וחכמה והוא ראוי שיקרא גבור.

הלב ונדיבות הלב הוא רצון טוב, כמו שפרש רש"י זכרוננו לברכה (שם) "על ידבנו לבו". וזה הוא הרמז 'ונדיב', וזה המתפלל ברצון טוב דתפלה נקראת נדבה כאמור, והמתפלל ברצון טוב עושה תפלה וחזרה, שהם שתי נדיבות וזהו 'נדיבות יעץ' שהם תפלה וחזרה וזהו נדיבות תרתי.
[גנזי המלך ליקוטי שושנים]

והתפלה צריך שתהיה ברצון טוב בלב טוב ובנפש חפצה, וזהו עקר התפלה. וזה רמז גם כן בתורה במה שאמר (שמות כה, ב) "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה", ותרומה היא תפלה שהיא דברים העומדים ברומו של עולם^ט, ומסים "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" דהינו דעקר התפלה היא נדיבות

גדל פגם הלב ותקונו שהכל תלוי בו

קראתי בכל לב עניי ה' חקיה אצרה: (תהלים קיט, קמה)

בינה דבינה במלוי בית יוד נון הי סופי תבות גימטריא **תס"ד** הוא חשבון **תבונה** עם הפולל וגם מלת הלב במלוי הי **למד בית** המלוי גימטריא "תבונה" עם הפולל הרי גם מלת לב שהוא מירי בבינה שם דבוקה

אפשר לרמז דתשובה עלאה היא בינה. ובינה נקראת לב כמו שפתיב בפתיחת אליהו ז"ל 'בינה לבא ובה הלב מבינ'. ונהנה תבונה לעולם פלולה בבינה דפרצוף אחד הם פידוע וזה נרמז במלת

הוספת אמרים

ח. ובנועם אלימלך פרשת יתרו סוד"ה וישמע, וזהו לך אמר לבי בקשו פני פירוש שדוד המלך עליו השלום היה מרמז שיעקר התפלה הוא שיתפלל האדם כשמתעורר לבו בדביקות וקדושה והיינו לך רוצה לומר בשבילך אמר לבי בקשו פני דהיינו שנתעורר לבי בדבקות וכאלו אומר בשבילך בקש פני אז פניך ה' אבקש. ט. ברכות ו עמוד ב, ופירש"י כגון תפלה, שעולה למעלה. י. ובענין שהעיקר הוא כונת הלב, נעתיק דברי ספר חסידים סימן יח, אם יפלא בעיניך על אותן המגמגמים בלשון וקורין לחי"ת ה"א ולשין" סמ"ך ולקו"ף טי"ת ולרי"ש דלי"ת איך מתפללים או איך קוראים בתורה ואומרים דבר שבקדושה כשמוגיעים לנפשנו חכמה לא נמצאו מחרפים ומגדפים אל תתמה על החפץ כי בוראינו אשר הוא בוחן לבות אינו שואל כי אם לב האדם אשר יהיה תמים עמו ואחרי שאינו יודע לדבר כענין מעלה עליו כאלו אומר יפה. וכן אותם הקוראים פסוקי דזמרה בקול רם ונעים זמר ואינם יודעים הפסוקים ואומרים בטעות תפלתם וזמירותם מתקבל כריח נחוח. וגם הקב"ה שמח עליו שמחה גדולה ואומר כמה הוא מזמר לפני לפי דעתו על זה נאמר (שה"ש ב' ד') ודגלו עלי אהבה מעילתו עלי אהבה. במשפט לא ימעל פיו (משלי ט"ז י) מתרגמינן לא ידגל פומיה. מעשה כהן אחד שהי' פורש כפיו ואומר ישמך והי' שם חכם אחד והעבירו מלפני התיבה לפי שאינו יודע לחתוך האותיות אשר בברכת כהנים והראוהו מן השמים לאותו חכם כי אם לא יחזרנו יענש בדבר ע"כ.

תבונה, להורות התדבקות התבונה עם הבינה שהם פרצוף אחד { והחוטא גורם להפריד תבונה מן בינה וגדול עונו מנשא אם לא יטרח וישוב לתקן פראוי מה שפגם עד שישוב הכל לאיתנו הראשון. והנה החוטא שמוגיע פגמו בבינה, יש שפוגם רחמנא לצלן בכל הבינות שבארבעה עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, ודוד המלך עליו השלום חשש שפגם פגם בכל הבינות הנקראות לב ועשה תקון המועיל לכלם ועשה תקון לחבור התבונה עם הבינה.

ועקר כל התקונים שעושה האדם הכל תלוי בלבו דהלב הוא הדאג והוא המחשב מחשבות לעשות תקונים וגדרים

בטהרת
הלב
נגררים כל
האיברים
אחריו

וסגים. וכל האיברים נגררים אחריו. ולכן מי מתקן הבינה שהיא הלב. הלב של האדם שהוא פנגד הבינה, וצריך לזה טהרת הלב ביותר, ויראה וקדשה ביותר, ודאגה ביותר. וכל מה שחשב בלבו הרי האיברים נגררים אחריו ומשרתים אותו לעשות בפעל כל מה שחשב. ואומר דוד המלך עליו השלום אני כל התקונים עשיתי, עשיתי תקון המועיל ביותר לחבר התבונה עם הבינה, וגם זה שיה לקרותו 'בכל לב' שהרי כתבנו שמלת **הלב** במלוי, דמלוי הלב גימטריא תבונה, והלב הוא בינה הרי חבור התבונה עם הבינה. וזהו 'קראתי בכל לב' דהינו תקנתי הבינה והתבונה הנכללים במלת הלב כאמור. [מעגלי צדק אות ק']

עקר התפלה היא פונת הלב

אתה צויתך פקדיך לשמור מאד

(תהלים קיט, ד)

אך (בשעת התפלה) בזאת צריך האדם לפנות מחשבותיו מפל הבלי העולם, וידע שהוא לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא, כדי שבזה תקבל תפלתו, דהתפלה היא עבודה שבלב, כמו שכתוב

(דברים יא, ג) "ולעבדו בכל לבבכם". וזהו השמירה והאזהרה הגדולה, שצריך האדם להשמר ולהזהר לבון לבבו פראוי. וזהו שאמר דוד המלך עליו השלום לשלמה בנו (דברי הימים א כח, ט) "דע את אלקי אביך

הוספת אמרים

יא. וכתב רבינו נ"ע בפתוחי חותם בפר' אחרי, לגבי תפילה, רק יתן בלבו שאינו עומד כי אם לפני ה' ואין שום אדם כלל שמפריד ביניהם ועל זה כתוב בהושענות אני והוא הושיעה נא דהינו כשיחשב האדם שאין שום אדם רק הוא והקדוש ברוך הוא מבטח שיושיעו הקדוש ברוך הוא בתפלתו וזה הדבר צריך לכל אדם.

פְּקַדְיָהּ הֵם הַתְּפִלוֹת, 'לִשְׁמֹר מֵאֲד'. דְּהִינּוּ צוּיֵת לִשְׁמֹר הַתְּפִלוֹת בְּעֵתָם עֶרֶב וּבִקְרֹא וְצִהְרִים, וְלִהְתַּפֵּל כְּרָאוּי בְּלֵב שָׁלֵם. וְאֵנִי שׁוֹמֵר הַתְּפִלוֹת כְּרָאוּי בְּכָל עֵת וּבְכָל לְבָבִי.^ב [אלף בינה אות א']

וְעִבְדֵהוּ, דְּהִינּוּ בְּשָׁעָה שְׁאַתָּה 'עֲבֹדֵהוּ', שְׁהִיא שְׁעַת הַתְּפִלָּה הַנִּקְרֵאת עֲבֹדָה, 'דַּע אֶת אֱלֹקֵי אֲבִיךָ', **שְׁלֹא תִהְיֶה מִחֻשְׁבֹּתָךְ כִּי אִם עִמּוֹ דּוֹקָא**. וְזֶהוּ 'אַתָּה צוּיֵתָה פְּקַדְיָהּ', אוֹמֵר לַהֲקֻדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא 'אַתָּה צוּיֵתָה

עקר האדם שמוסר לבו לעבודת הבורא

וְלַעֲנֵן בְּדַבְרֵי תוֹרָה כְּדִי לִידַע כָּל דָּבָר עַל אֲמִתּוֹ, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם וְעָקֵר בִּיאוֹתוֹ לְעוֹלָם, כְּדִי שִׁיטֵּרַח לְהַבִּין דְּבָרֵי תוֹרָה עַל אֲמִתָּתָם, וּלְחַדֵּשׁ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וּכְמוֹ שְׁאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּה (ברכות ח, א) 'אֵין לוֹ לַהֲקֻדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא ד' אֲמוֹת שֶׁל הֶלְכָּה'. [אלף בינה אות ב']

הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַמוֹעִיל לְעֵנֶן זֶה, (לְשִׁלּוּמֵי הַנֶּשֶׁגָה) הוּא שְׁלֵמוֹת הַלֵּב כְּרָאוּי. תַּחֲלָה, שִׁיעֵזֵב הָאָדָם כָּל מִחֻשְׁבוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, וְגַם כֵּן יַעֲזֹב כָּל מִחֻשְׁבוֹת עֵינָיו הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הֵבֵל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים, וּמִתַּעֲיִים הָאָדָם מִדְּרָךְ חַיִּים, וְיִהְיֶה לְבוֹ פָּנוּי תָּמִיד לְחֹשֵׁב בִּירְאֵת הַבּוֹרָא

השתדלות מרבה במצות פותחת הלב

(תהלים קיט, לב)

דְּרָךְ מִצְוֹתֶיךָ אֲרוּץ, כִּי תִרְחִיב לִבִּי:

וְלִילָה, עֲכָשׁוּ אוֹמֵר כִּי כְמוֹ שֶׁדִּבְּקָה נַפְשׁוֹ בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה, כֵּן דִּבְּקָה בְּקִיּוֹם מִצְוֹתֶיהָ

הַפְּנוּיָה, כִּיֹּן שְׁאִמְרָ שֶׁהוּא דִּבְקָה בְּשִׁתִּי תוֹרוֹת וְאֵינּוּ פּוֹרֵשׁ מֵהֶם יוֹמָם

הוספת אמרים

יב. וראה להמביט בספרו בית אלקים שער התפילה פ"ג, מצות התפלה אינה כשאר המצות שנאמר בהן (ראש השנה כ"ח ב) מצות אין צריכות כוונה ויוצא ידי עשיית המצוה בעשות אותה אפילו בלא כוונה כיון שעושה מעשה המצוה כהוגן וכשורה, אבל התפלה אינה מצוה מעשית, ולכן צריך לכיוון בה (ברכות ל' ב) כי עיקרה היא כוונת הלב, גם כי אינה נשלמת אלא בדבור דהרהור לאו כדבור דמי והכתוב תלה אותה בכוונה ובדבור, כדכתיב (דברים י"א) ולעבדו בכל לבבכם, ואמרו (תענית ב') אי זו היא עבודה שהיא בלב זו תפלה, ונקראת עבודה שיש בה איזה מעשה, והוא עקימת שפתיו בתפלתו. ולזה אין יוצא בהרהור דלאו כדבור דמי. אבל העיקר היא הכוונה.

שְׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוֹת בְּהַשְׁתַּדְּלוּת וְזִיזוּת מְרַבָּה. וְזֶהוּ 'דֶּרֶךְ מִצְוֹתֶיהָ אֲרוֹץ', דִּהְיִנוּ אֲנִי מְקַיִם הַמִּצְוֹת בְּהַשְׁתַּדְּלוּת מְרַבָּה בְּלִי שׁוּם הִתְרַשְּׁלוּת. וְיָדַעְתִּי שְׂקִיּוֹם הַמִּצְוֹת כִּהְלֵכָה, הוּא סָגְלָה וְסִינֵעַ לִפְתָּח הַלֵּב לְהַבִּין הַתּוֹרָה וְסוּדוֹתֶיהָ, וְרָאִיָּה לָזֶה, "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" (שְׁמוֹת נד, ז), אִם קָיָם אָדָם עֲשִׂית הַמִּצְוֹת, פָּשוּט הוּא שֶׁיִּשְׁמָע וְיִבִּין דְּבָרֵי תּוֹרָה עַל

אֲמַתָּתָם. וְכֵן אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים כה, יד) "סוּד ה' לִירְאָיו" דִּהְיִנוּ לְמִי מוֹדִיעַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא 'סוּדוֹ' 'לִירְאָיו', שֶׁהֵם יִרְאִי ה', וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ וּמְקַיְמִים הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר מֶה שֶׁאֲנִי 'רֵץ לְדֶרֶךְ מִצְוֹתֶיהָ', יָדַעְתִּי כִּי בָּזָה 'תִּרְחִיב לְבִי', וְתַתֵּן בִּי בִּינָה לְהַבִּין הַתּוֹרָה וְסוּדוֹתֶיהָ [אלף בינה אות ד'] פֶּרְאוּי^ג.

לב טהור מקום להשראת השכינה

קראתי בכל לב ענני ה' חקיה אצרה: (תהלים קיט, קמה)

אֶפְשָׁר דָּבָא לְרַמֵּז עַל אוֹתִיּוֹת לֵב, דִּרְאִיתִי בְּסֶפֶר אֶחָד דְּבִכָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, לֹא תִמָּצָא שֶׁיִּצְטָרֵף אוֹת אַחַת מֵאוֹתִיּוֹת שֵׁם הַנֶּחֱ"ה בְּרוּךְ הוּא עִם אוֹת מִהֶם וְיִהְיֶה מְלָכָה שְׁלֵמָה, זוֹלָתִי לְמַד' וּבֵית'. וְדִהְיִנוּ כָּל אוֹתִיּוֹת י"ה, כְּגוֹן לְמַד' בְּהִצְטָרְפוּתָהּ עִם יוֹד, הָיוּ לִי. וּבְהִצְטָרְפוּתָהּ עִם הָא, הָיוּ לָהּ.

אותיות ל'
וב'
מצטרפות
לכל
אותיות
הויה

וּבְהִצְטָרְפוּתָהּ עִם וָאוּ הָיוּ לוֹ. הָרִי, דְּבִכָּל אוֹתִיּוֹת הַנֶּחֱ"ה מְשַׁלְשֶׁתָן עִם לְמַד' הָרִי כָּל אַחַת מִהֶם הָיוּ מְלָכָה שְׁלֵמָה. וְכֵן אוֹת בֵּית נִמְי הָיוּ הִכִּי, כִּי בֵּה בּוֹ וְדִזְקָא בְּב' אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ תִמָּצָא כּוֹ, מֶה שֶׁאֵין כֵּן בְּשָׂאָר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. דְּאוֹת פ', אֶף עַל גִּב דִּתְמָצָא בֵּה פִי וּפָה, הַשְּׁלִישִׁית בְּאוֹו לֹא תִמָּצָא. וְכֵן נִמְי אוֹת מֶם', אֶף

הוספת אמרים

ג. וראה בנועם אלימלך פרשת בלק ד"ה וירא, וצריך אדם לדבק עצמו על ידי עשיות המצוות בעולמות, ואמנם גם העולמות הם גבוהים מעל גבוה ואי אפשר לדבק בהם כי אם בעשות המצוה בשלימות, ולמדו לנו רבותינו איך נתנהג בעשית המצוה, ואמרו מה הוא רחום דהיינו השם יתברך המטיב לנו הוא הכל מצד הרחמים כמ"ש חז"ל על פסוק מי הקדימני כו' כלום עשית מעקה אם לא נתתי לך בית, וכן בכל מצוה השם יתברך מקדים להאדם ואחר כך האדם עושה המצוה. וזהו מה הוא רחום כו' דהיינו בעשותך המצוה תעשה ברחמים, הא כיצד היינו בדביקות גדול במסירות נפש בכל רמ"ח אברים, ובזה אתה מרחם על עצמך ונשמתך כמ"ש ז"ל מה יעשה אדם ויחיה ימות את עצמו, והיינו כמאמרינו במה שהוא ממיית עצמו במסירות נפש בעבודתו בזה מחיה עצמו, וזהו ואתם הדבקים רוצה לומר הו"ו מוסיף על הענין ראשון, היינו כשאתם מדבקים בהשם יתברך ברוך הוא על ידי המצוות תראו שתהיו גם אתם בהדבקות, פירוש תמסרו עצמכם בכל רמ"ח אברים ותכניסו הכל בהדבקות.

על גב דתמצא בה מי מה, השלישית
לא תמצא.

וכל זה בכונה מכונה, להורות דהעקר
היא טהרת הלב וקדשותו, דבו
תלוי ההתדבקות ביראתו ואהבתו יתברך.
ואפשר דלזה פונת רבותינו זכרונם
לברכה (ויק"ר פ"א ו), 'דעת קניית מה
חסרת, דעת חסרת מה קניית'. דהינו
אם האדם נתן לבו ודעתו ביראת ה',
הרי אותיות שם הוי"ה דבקים בלב, ו
ימי שזכה לזה אין לו חסרון, אבל אם
חסר לבו מיראת ה', הרי נתרחקו ממנו
אותיות שם הוי"ה ואין חסרון גדול
מזה. ואפשר דזה רמזה התורה בפסוק
(שמות כה, ח) "ועשו לי מקדש ושכנתי
בתוכם", דהינו שיקדשו לבם פראוי,
וכשיקדשו לבם, יחולו בו אותיות שם

לב הדבוק
בה' אין
לו חסרון

הויה, וזהו 'ושכנתי בתוכם' יי. וזהו גם
כן שאמר הפסוק (דברים ד, ד) "ואתם
הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם
היום", דהתדבקות היא על ידי הלב,
דבלא שלמות הלב, לא שיג התדבקות
בו יתברך.

והלב רמזו במלת "חיים", ד"חיים"
גימטריא "לולב", ולולב אותיות
"לו לב". ועל ידי התדבקות הלב בשם
פראוי, אז יחולו אותיות שם הוי"ה בו,
וזוכה לחיים העליונים. ועל זה נבחרו דברי
רבי אלעזר בן ערף עליו השלום, מדברי
חבריו (אבות פ"ב ט), דתלה כל בלב, לפי
שהוא עקר משפן שם הוי"ה פאמור.
ולכהי התורה התחילה ב'ב' וסימה בלמ"ד
להורות דהפל תלוי בלב.

[אלף בינה אות ק']

הוספת אמרים

יד. וראה לאור החיים דברים פ"ד פסוק ד, עה"פ ואתם הדבקים בה' אלהיכם, יתבאר על פי מה שכתב רמב"ם
בפרק ו' מהלכות יסודי התורה (הלכה ב ג) וז"ל ושבעה שמות הם, הויה וכו' כל המוחק אפילו אות אחת
משבעה שמות אלו לוקה, כל הנטפל לה' מלפניו מותר למוחק וכו', מלאחריו כגון ק' של אלהיך וכו"ם של
אלהיכם וכיוצא בהם אינם נמחקים, והרי הם כשאר אותיות של שם שהשם מקדשם, עד כאן, והוא מה שנתכוון
לומר להם במאמר הדבקים בה', פירוש ולפי ששם זה המיוחד שם הוי"ה אין אות נדבכת ונסמכת לו מלאחריו
אלא מלפניו, כגון לה', בה', כה', ואותיות אלו אין בהם קדושה ומותר למוחקם, ואם כן תהיה דביקות ישראל
בה' בדרך זה שאין ה' מקדשם, לזה גמר אומר אלהיכם פירוש דביקות זה שאתם דבקים בה' אינה כדביקות
האותיות שמלפניו, אלא כאותיות שמלאחריו, שהם כ"ם של אלהיכם, שהם קדושים כשאר אותיות של השם,
גם רמז בתיבת בה', יעוד נעים, והוא שם זה אינו מקדש מלאחריו, הא למדת שדביקות ישראל הוא בשמות
עצמם מתאחדים אור נפשם באור שם הנכבד, וכדי שלא תבין שהכוונה הוא כאותיות הנטפלים מלפניו ואין בהם
קדושה, גמר אומר אלהיכם, אמור מעתה כי כוננת אומרו בה' היא ביחוד האותיות. ועיי"ע שם.

בדביקות
זוכה לחיים
העליונים

לעורר השפּע העליון רק מפה וּלב קדוש

לכו בנים, שמעו לי יראת ה' אֱלֹמֶדְכֶם: (תהלים לד, יב)

עקר כַּל דְּבַר שֶׁבִקְדֻשָּׁה אֵינוֹ עוֹשֶׂה רָשָׁם פְּעֻלָּתוֹ לְמַעַלָּה, עַד שִׁיְהִיָּה הָאָדָם הָעוֹשֶׂהוּ מְלֻמָּטָה קְדוּשׁ וְטָהָר מִבֵּית וּמְחוּץ, דָּאִי לֹא הֵכִי, שׁוּא שֶׁקֵּד שׁוֹמֵר, דְּבַעֲיָנוּ שִׁיְהִי פִּי וְלִבּוֹ קְדוּשִׁים וְטָהוּרִים פְּרָאִי. וְדָבָר זֶה מְבֹאָר בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְדוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ל, יד) "פִּי קָרוֹב אֵלַיִךְ הַדָּבָר מֵאֵד, בְּפִי וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ" דְּהִינּוּ שִׁיְהִי פִי וְלִבְךָ רְאוּיִים לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר, וְהִינּוּ שִׁיְהִי קְדוּשִׁים וְטָהוּרִים. וְלִהְיִי קָאָמֹר בְּהֵאֵי לִשְׁנָא 'לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ לִי' דְּהִינּוּ לְכוּ וְסוּרוּ מִן הַדֶּרֶךְ שֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים בָּהּ, שֶׁאַתֶּם חוֹשְׁבִים שֶׁהִיא דֶּרֶךְ טוֹבָה, וְהִיא לֹא תִצְלַח. שֶׁאַתֶּם חוֹשְׁבִים, פִּינּוּ שֶׁאַתֶּם עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּמִתְפַּלְלִים, אָף עַל פִּי שֶׁאֵין פִּיכֶם וְלִבְכֶם טָהוּרִים פְּרָאִי,

לֹא אֶכְפֹּת לָכֶם, אֵין הַדָּבָר כֵּן, רַק בּוֹאֵ אֶצְלִי, וְשִׁמְעוּ לִי 'יִרְאֵת ה' אֱלֹמֶדְכֶם'. הֲלֹא תִדְעוּ הֲלֹא תִשְׁמְעוּ הֲלֹא תִבְנִינוּ, דְּכָל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת מְשַׁרְשִׁים בְּמִדּוֹת הַקְדוּשׁוֹת עֲלִיוֹנִים לְמַעַלָּה. וְעַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וְהַמִּצְוֹת, מְשַׁפְּעִים הַמִּדּוֹת זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁמִּתְרַבֶּה הַשְּׁפַע. וְזֶה לֹא שִׁיָּה שִׁיְהִיָּה, עַד שִׁיְהִיָּה הַלְמוּד וְהַתְּפִלָּה וְהַמִּצְוָה עֲשׂוּיִים עַל יְדֵי בָנֵי אָדָם הַגּוֹנִים שֶׁפִּיָּהם וְלִבָּם קְדוּשִׁים, שֶׁיְבֹא מִיָּן וְיַעִיר אֶת מִינּוּ. אֲבָל אִם אֵין פִּי לְבוֹ נְכוֹנִים, אֵינוֹ מְעוֹרֵר הַקְדֻשָּׁה כָּלֵל, אֲדָרְבָּא מְגַבִּיר כַּח הַסֵּטְרָא אַחֲרָא, וּמְכַנִּיעַ הַקְדֻשָּׁה רַחֲמָנָא לְצֻלָּן. וְנִמְצָא בָּא לְתַקְּנוֹ וְנִמְצָא מְקַלְקֵל, וְזֶהוּ הָעֵקֶר וְזֶהוּ הַשֶּׁרֶשׁ טוֹ.

הוספת אמרים

טו. ולתוספת הענין ראה בספר העקרים מאמר רביעי פרק יח, בתו"ד, שהשפעות העליונות יושפעו על המקבל בהיותו במדרגה ידועה והכנה ידועה לקבלם, ואם לא יכין האדם עצמו לקבל השפעה ההוא הנה הוא המונע הטוב מעצמו, שאם נגזר על איש מה על דרך משל שיצליחו תבואותיו בשנה פלוני, והוא לא יחרוש ולא יזרע בשנה ההיא, אף אם ימטיר השם מטרות עזו על פני תבל ארצה לא תצליחנה תבואותיו, אחר שלא חרש וזרע והוא המונע מעצמו הטוב ההוא בשלא הכין עצמו לקבלו, ולפי זה נאמר שכשנגזר על האדם טוב מה הנה הוא נגזר עליו במדרגה ידועה מכשרון המעשה, וזה כלל יעודי התורה, וכן כשנגזר עליו רע מה הנה הוא נגזר בהיותו במדרגה ידועה מהרוע או בהכנה ידוע וכשנשתנה המדרגה ההיא או ההכנה ההיא תשתנה הגזרה בהכרח לטוב או לרע, וזה כמולך שגזר על כל הערלים שבמדינה פלונית שימלו או שיהרגו או שניתן לכל אחד כסף וזהב ועמד אחד מהם ונימול שתשתנה בלי ספק הגזרה ההיא ובטל מעליו לרע או לטוב כפי הכנה שנתחדשה באיש

עקר התשובה באלול בלב ובעינים

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצַת וּרְאִיתָם אֹתוֹ וּזְכֻרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם:
(במדבר טו, לט)

בשאר ימות השנה. וזוהר בשמירתם מכאן ולהבא. והנה אלול במלוי אלה למד ויו למד עם האותיות והפולל גימטריא "לבבכם עיניכם", לרמז לבני האדם דעקר תשובתכם באלול הוא שתשמרו לבבכם ועיניכם.
[שערי ארוכה אות ו']

הנה לכם לציצת וראיתם אתו ראשי תבות אלול. ובא הרמז בקאן דבאלול צריה האדם ביותר לטהר לבו ועיניו שהם תרי סרסורי דעברה (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה) דאף על גב דבשאר ימות השנה לא היה נזהר בשמירתם. עכשו באלול צריך לתקן מה שפגם בהם

יצר טוב

יצר טוב עוזר וסומך להגיע לדרך הישרה

וכי ימונה אחיה ומטה ידו עמו והחזיקת בו גר ותושב וחי
עמו: (ויקרא כה, לה)

עליית
יצה"ט
תלו
במעש"ט

ומט"ט הוא מסייע לבני ישראל
המתעוררים לשונות בתשובה ולתקן
דרכיהם, ככתוב (שמות כג, כ) "הנה אנכי
שלח מלאך לפניך לשמרה בדרך" וכו',
והוא מליץ טוב וזכות על ישראל, דעליו
תקנו בתפלה (תחנון דב"ה) 'וייעמד מליץ
טוב לצדקנו הוא יגיד ישרנו', וזה שאמר
'וכי ימונה אחיה', הוא יצר הטוב שגשפל
ונתמסכן מחמת עונותיה, ועל ידי זה
'ומטה ידו עמו', 'ידו' הם נפש רוח נשמה
שלה, דידיהם הם, דעל ידיהם יש לו עליה
עמו, וכשתחשיף ותתש כחם מחמת
עונותיה בזה נעשה מן, ואם תחזור
בתשובה הרי 'החזקת בו'.

אפשר לרמז על יצר הטוב, שהוא אחיו
האמתי של אדם, שנוהג עמו
אתה גמורה, שמונה לו דרך טובה וישרה
שמועלת לו בעולם הזה ובעולם הבא,
ועל ידי העונות שמרבה האדם מתמסכן
יצר הטוב ונעשה מן, ועל ידי העונות
נחשכים נפש רוח נשמה שבאדם ואינם
מאירים, וכל עקר יצר הטוב הוא להזהיר
האדם שישמר נפש רוח נשמה שלו שלא
יאבדו ממנו חס ושלום, דיצר הטוב הוא
מצד נפש רוח נשמה דכלהו מסטרא
דקדשה, ועל ידי עלייתם עולה יצר הטוב,
ועל ידי ירידתם יורד גם הוא ונעשה עני,

והנה נפש רוח נשמה הם משלשה
עולמות בריאה יצירה עשיה
כידוע, הנשמה מעולם הבריאה, והרוח
מעולם היצירה, והנפש מעולם העשיה,
והנה מט"ט ראשו בעולם הבריאה וגופו
בעולם היצירה ורגליו בעולם העשיה,

כח וסיוע
מעליונים

ודע לה שיש לה עוזר וסומך שהוא
מט"ט, שהוא יהיה לה עוזר לתקן
הנפש רוח נשמה שלה, שהרי הוא מצוי
במקום שלשתן שהם עולמות בריאה
יצירה עשיה, וזה שאמר 'החזקת בו',

מט"ט
נמצא בג'
עולמות
לעזור

על הבחינה שיש לו בעולם העשיה דשם
נחשב פגר תושב על הבחינה שיש לו
בעולם היצירה ששם עקר מושבו, וחי על
עולם הבריאה ששם ראשו והראש בה
המחין שהם החיים, לכן חזק ואמץ פי
הבא לטהר מסיני אותו.

[מחשף הלבן פר' בהר]

דהינו כשתתעורר לשוב בתשובה ולתקן
נפש רוח נשמה שלך זהו חזיק ידים
שתעשה ליצר הטוב, ואל תירא ואל
תחת, לא יהיה לך רפיון ידים שהרי
מט"ט מצוי בשלשה עולמות שמהם נפש
רוח נשמה שלך, וזהו גר ותושב וחי
עמוך, ושלשתן על שם מט"ט נקראו גר,

השומע ליצר הטוב ה' עוזרו והנשמה גוברת

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. והארץ הייתה
תהו וגו' ויאמר אלקים יהי אור וגו'. ויאמר אלקים יהי רקיע
וגו' ויאמר אלקים יקוו המים וגו': (בראשית א, א-י)

התורה
והנשמה
עוזרים
בס"ד

והקדוש ברוך הוא 'ברא יצר הרע
וברא לו תבלין שלו הם
התורה ויצר הטוב' (קדושין ל, ב) ועוד
הנשמה מסיעתו, וגדול מכלם הוא
הקדוש ברוך הוא פשוטה האדם
שומע לעצת יצר הטוב, הוא עוזר
האדם ומגבירו על יצר הרע. וכמו
שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים
לז, לב-לג) "צופה רשע לצדיק ומבקש
להמיתו ה' לא יעזבנו בידו" צופה רשע
הוא יצר הרע לאדם צדיק ומבקש
להמיתו, ה' לא יעזבנו בידו דהינו
הקדוש ברוך הוא עוזרו, וכשזוכה
האדם ועושה רצון יוצרו, נשמתו הולכת

אפשר לרמוז כמו שאמרו רבותינו
זכרונם לברכה דעקר ביאת
הנשמה לזה העולם, משום שהיא דומה
לבית בוגרת בבית אביה ובושה מלאכל,
ולפיכך באה לזה העולם כדי שתסגל
מצות ומעשים טובים וממילא כשתחזור
אינה בושה מלאכל כי ממעשה ידיה היא
אוכלת. והנה הנשמה כן חפצה ורצונה
בבואה לזה העולם כי אם לעסק בתורה
ובמעשים טובים אבל הגוף פיון שבא
מחמור קרוץ מתאוה, כי אם בתאוות
העולם הזה, ובפרט דמשעת יציאתו
לפתיח חטאת רביץ" (בראשית ד, ז). נכנס
בו יצר הרע ומצא מין את מינו ונעור.

הנשמה
באה
לעבוד את
בוראה
משא"כ
הגוף

לְהַשְׁתַּעֲשֶׂע בְּגֵן אֱלֹקִים מְנוּחָה וְנִחְלָה
שָׁאִין לָהּ הַפֶּסֶק.

שכר
הנשמה
והגוף
לתחיית
המותים

וְהִנֵּה בְּהִתְבּוֹנֵן בַּדְּבָר כִּי אֵיפֹךְ כָּל
מַעֲלַת הַנִּשְׁמָה וְהַגְדְּלָה שֶׁהִיא
זֹכָה לָהּ הַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַגּוּף,
וּבְאוֹתוֹ עוֹלָם הַנִּשְׁמָה הִיא שְׂמֻתָּעָנָגָת
כָּל אוֹתוֹ הַתַּעֲנוּג, וְהַגּוּף מְשַׁלֵּךְ בַּקֶּבֶר
לְחִזּוֹר רַמָּה וְגוֹשׁ עֶפֶר, וְהִיכֵן כָּל מֶה
שֶׁטָּרַח וְיָגַע, אֲמָנָם גַּם הוּא שֹׁכְרוֹ אֹתוֹ,
דִּינִיכָה לְקוֹם בְּתַחִית הַמֵּתִים וְיִשְׁאַר קָיָם
וְקָדוֹשׁ יֹאמַר לוֹ וְהוּא כְּנִשְׁמָה מִמֶּשׁ.

השומע
לדברי
היצר

וְנִבְּאָה לְבָאוֹר הַפְּסוּקִים בְּרֹאשִׁית בְּרֹא
אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ
הֵם הַנִּשְׁמָה וְהַגּוּף כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ
זְכֻרֹנָם לְבִרְכָּה (סנהדרין צא, ב) "קִרְאָה אֶל
הַשָּׁמַיִם מִעַל וְאֶל הָאָרֶץ לְדִין עֲמוֹ" (תהלים ג,
ד) **וְהָאָרֶץ** שֶׁהִיא הַגּוּף הִיָּתָה **תְּהוֹ וּבְהוֹ** דְּהִינּוּ
שֶׁהַגּוּף אֵינּוּ הוֹלֵךְ כִּי אִם אַחֲרֵי הַבְּלִי הָעוֹלָם
שֶׁהֵם **תְּהוֹ וּבְהוֹ, וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְּהוֹם**, דָּרְשׁוּ
רַבּוֹתֵינוּ זְכֻרֹנָם לְבִרְכָּה (זוה"ק כי תצא רעט, א)
תְּהוֹם אוֹתִיּוֹת הַמָּוֶת, וּלְפִי דְרָכָנוּ נִיחָא
דְּהִינּוּ פִּינּוֹן שֶׁהַגּוּף רוֹדֵף הַבְּלִי הָעוֹלָם הַשָּׁטָן
מִעֲלִים וּמוֹחֲשִׂיךְ מִמֶּנּוּ יוֹם הַמִּיתָה.

יצה"ר
חשך
יצה"ט אור

וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם
דְּהִינּוּ הַנִּשְׁמָה מוֹתָאָה וּמְרַחֶפֶת
עַל הַמַּיִם הִיא הַתּוֹרָה הַנִּקְרָאת מַיִם, "הוּי

כָּל צִמָּא לְכוּ לַמַּיִם". (ישעיה נה, א) **וַיֹּאמֶר**
אֱלֹקִים יְהִי אוֹר הוּא יִצֵּר הַטּוֹב לְפִי
שִׁיִּצֵּר הָרַע נִקְרָא חֹשֶׁךְ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
'וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְּהוֹם' וְהוּא שִׁרְאוּי
לְהִקְרָא חֹשֶׁךְ לְפִי שְׂמֻתָּעָה בְּנֵי אָדָם,
לְהַדִּיחֵם בְּמָקוֹם חֹשֶׁךְ וְצִלְמוֹת הִיא
גִּיהֵנָם. וַיִּצֵּר הַטּוֹב נִקְרָא אוֹר לְפִי שְׂמוּרָה
לְבְנֵי אָדָם דְּרָף טוֹבָה וַיִּשְׁרָה כְּדִי
לְהַנְחִילָם עוֹלָם הַבָּא שְׂכָלוֹ אוֹר.

וְאִם הָאָדָם כְּשֶׁבֹא לוֹ יִצֵּר הַטּוֹב נִשְׁמָע
לוֹ וְנִרְאִית בּוֹ הָאֶרְתּוֹ וְזֶהוּ **וַיְהִי אוֹר**

ה' עוזר
לנדבק
ביצה"ט

דְּהִינּוּ שְׂנֵהֲיָהּ הָאוֹר שֶׁהוּא יִצֵּר הַטּוֹב
בְּאָדָם וְשָׁמַע לוֹ. אִזְּ בְּרֹאוֹת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ
שֶׁהָאָדָם שׁוֹמֵעַ לַיִּצֵּר הַטּוֹב, הוּא בְּכַבּוּדוֹ
וּבַעֲצָמוֹ נְתוּסָף עַל יִצֵּר הַטּוֹב וְעוֹזֵר אֶת
הָאָדָם וּמְרַחֵיק מִמֶּנּוּ יִצֵּר הָרַע, וְזֶהוּ וַיִּרָא
אֱלֹקִים אֶת הָאוֹר שֶׁהוּא יִצֵּר הַטּוֹב כִּי טוֹב
דְּהִינּוּ נִרְאִית טוֹבָתוֹ בְּזֶה הָאָדָם שֶׁשָּׁמַע
לוֹ, **וַיַּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ**
מִפְּרִישׁ הָאָדָם מִן הַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא יִצֵּר הָרַע
וּמִדְּבִיקוֹ בְּאוֹר שֶׁהוּא יִצֵּר הַטּוֹב, **וַיִּקְרָא**
אֱלֹקִים לְאוֹר יוֹם, דְּהִינּוּ מִי שֶׁנֶּדְבָק בַּיִצֵּר
הַטּוֹב הַנִּקְרָא אוֹר יוֹרֵשׁ גֵּן עֵדֶן הַנִּקְרָא
יוֹם, וּמִי שֶׁנֶּדְבָק בַּיִצֵּר הָרַע הַנִּקְרָא חֹשֶׁךְ
יִוֹרֵשׁ גִּיהֵנָם הַנִּקְרָא לַיְלָה

[פתוחי חותם פר' בראשית]

עצת חז"ל לחזק יצר הטוב על יצר הרע

פִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וְקִרְאֵתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם. וְהָיָה
אִם שָׁלוֹם תַּעֲנֶנּוּ וּפִתְחָהּ לָךְ וְהָיָה כָּל הָעָם הַנִּמְצָא בָּהּ יִהְיוּ
לָךְ לְמוֹסַע וְעֶבְדוּךָ. וְאִם לֹא תִשָּׁלֵם עִמָּךְ וְגו'. וּנְתַנָּה ה' אֱלֹהֶיךָ
בְּיָדְךָ וְגו' (דברים כ, י-יג)

שָׁלוֹם, 'וְהָיָה אִם שָׁלוֹם תַּעֲנֶנּוּ' דִּהְיִינוּ אִם
עַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִכְנַע הַגּוֹף וְנִתְנַצַּח יִצְר
הָרַע וְהִלָּף לוֹ. אִז 'וְהָיָה כָּל הָעָם הַנִּמְצָא
בָּהּ' שֶׁהֵם כָּל אֵיבְרֵי הַגּוֹף 'יִהְיוּ לָךְ לְמוֹסַע
וְעֶבְדוּךָ' דִּהְיִינוּ כָּלם יִלְכוּ אַחֵר עֲצָתְךָ
לְעִבּוּדְךָ וְיִתְבָּרַךְ

אִפְשָׁר לְרַמֵּז עַל פִּי מַה דְּאִיתָא בַּגְמָרָא.
(ברכות ה, ב) 'לְעוֹלָם יִרְגִּיז אָדָם
יִצְר הַטּוֹב עַל יִצְר הָרַע אִי אֲזִיל מוּטָב
וְאִם לֹא יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה אִי אֲזִיל מוּטָב
וְאִי לֹא יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע אִי אֲזִיל
מוּטָב וְאִי לֹא יִזְכֹּר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה' א'.

יזכיר לו
יום
המיתה

וְזָהוּ שְׁאָמַר 'פִּי תִקְרַב אֶל עִיר' הוּא הַגּוֹף
שֶׁלָּךְ שֶׁנִּקְרָא עִיר קִטְנָה וְיִצְר הָרַע
אֲדוּק דְּבוּק בּוֹ וְלֹא רָצָה לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ,
וְאַתָּה נִתְעוֹרֶרֶת לְהִלָּחֵם עִם יִצְר הָרַע
לְהִרְחִיקוֹ מֵעָלֶיךָ, הַתְקוֹן הוּא 'וְקִרְאֵתָ
אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם' דִּהְיִינוּ קָרָא קְרִיאַת שְׁמַע
וְעֵסֶק בַּתּוֹרָה וְזָהוּ וְקִרְאֵתָ הִיא קְרִיאַת
שְׁמַע, לְשָׁלוֹם הִיא הַתּוֹרָה הַנִּקְרָאת

על ידי
תורה
וקריאת
שמע

הוספת אמרים

א. ובענין תוקף המלחמה עיין בערבי נחל פרשת שלח, אמרו ז"ל, לעולם ירגיז אדם יצר טוב על היצר הרע, כלומר שהוא יחזיק את היצר טוב שילחם נגד היצר הרע, ויעשה היצר טוב בכל כחו כמו שעושה היצר הרע, ואז ממילא יגבר כח היצר טוב, כי ודאי האדם ילך אחריו, ומשום הכי מגיע שכר טוב לצדיק עבור שהוצרך למלחמה, משא"כ אם היה היצר טוב והיצר הרע שוים לא היה מקום למלחמה, כי מדרך הטבע שני יועצים לאדם, אחד יועצו לטובה וחיים, ואחד להפכו ודאי יסכים לדעת הראשון. ועוד טעם ב' לשכר הוא, כי נודע שגם היצר הרע על הרוב כשמתפתח לאדם הוא מראה לו על עבירה שהיא מצוה, ואדרבה על כל דבר שהוא נגד כבודו ית"ש הוא בחלקת לשונו מראה לו טענות מזויפות ופיתוים לומר שהוא כבוד הבורא ית"ש, מצורף לזה שהוא עושה בכל כחו, ויצר טוב לא כן כנ"ל, ממילא משום זה צריך למלחמה גדולה, כי אלו היה אומר לו היצר הרע לך עשה עבירה, לא היה צריך למלחמה כל כך, כי גם הבהמה תנוס מדבר המזיקה, משא"כ כיון שמראה לו על העבירה שהיא מצוה וכבוד השי"ת לכן צריך למלחמה חזקה.

'וַיִּתְּנָהּ ה' אֱלֹהֶיהָ בְּיָדָהּ דְּהִינּוּ יִפְנֶעַ הַגּוֹף וַיִּמָּסֶר בְּיָדָהּ לַעֲבֹדָתוֹ יִתְבַּרַּךְ, מִטַּעַם 'וְהִפִּיתָ אֶת כָּל זְכוּרָהּ לְפִי חֲרִב' דְּהִינּוּ יוֹם
הַחֲרִיב שֶׁהוּא יוֹם הַמִּיתָה זְכוּר אוֹתוֹ, וּבָזָה
יִפְנֶעַ יֵצֶר הָרָע וַיִּבְרַח לוֹ.^ב
[פתוחי חותם פר' שפטים]

דְּבָרֵי יֵצֶר הַטּוֹב לְאָדָם

וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֱלֹהִים אֶל שָׂרָה וַיֹּאמֶר מִהָרִי שְׁלֹשׁ סָאִים
קָמַח סִלְתָּ לּוֹשִׁי וְעָשִׂי עֲגוֹת:
(בראשית יח, ו)

מִמְהָרוּ יֵצֶר הַטּוֹב וּמִכְּנִיסוֹ לְבִתִּי כְּנִסְיוֹת
וּלְבִתִּי מִדְּרָשׁוֹת. 'וַיֹּאמֶר מִהָרִי שְׁלֹשׁ
סָאִים' הֵינִי שְׁלֹשׁ לְמוֹדָד מִקְרָא מִשְׁנָה
גְּמָרָא, וְדִקְדָּק בָּהֶם עַד שֶׁתִּבְרָרֵם
וְתִטְחָנֵם כְּטוֹחַן חֲטִיִּם וְנַעֲשִׂים קָמַח,
וְחֹזֵר וּבָרַר אוֹתָם בְּנֶפֶס אַחֵר נֶפֶס עַד
שֶׁתַּעֲשֶׂה סִלְתָּ נִקְיָה, וְתַעֲמֹד עַל הָאֲמֹת
וְזֶהוּ 'קָמַח סִלְתָּ' בְּתַחֲלָה קָמַח וְהִזְדַּר
סִלְתָּ. 'לוֹשִׁי וְעָשִׂי עֲגוֹת' דְּהִינּוּ טָרַח
הַרְבֵּה עַד שֶׁתִּחַבֵּרֵם כָּלֶם יַחַד וְתַעֲשִׂם
כְּעוֹנָה אַחַת. [פתוחי חותם פר' וירא]

בָּא לְרִמּוֹז עַל יֵצֶר הַטּוֹב שֶׁהוּא נִקְרָא
אַבְרָהָם, לְפִי שֶׁהוּא **אָב** לְאָדָם
שֶׁהוּא מוֹרָה לוֹ דָּרָךְ טוֹבָה וַיִּשְׁרָה כָּאָב
שֶׁהוּא מוֹרָה לְבָנוֹ, **וְרָם** שֶׁהוּא מוֹרָה לוֹ
לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת רְמוּת, וַיֵּצֶר הַטּוֹב הוּא
מִמְהָר וּמִזְהִיר לְגוֹף לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּלְטָרַח
הַרְבֵּה בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה בְּגִמְרָא וּלְקַשֵּׁר
אוֹתָם יַחַד שֶׁזֶהוּ רִצּוֹן הַשֵּׁם. וְזֶהוּ 'וַיִּמְהַר
אַבְרָהָם' שֶׁהוּא יֵצֶר הַטּוֹב, 'הָאֱלֹהִים'
לְבִתִּי כְּנִסְיוֹת וּלְבִתִּי מִדְּרָשׁוֹת, 'אֶל שָׂרָה'
הוּא הַגּוֹף הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת שָׂרָה,

הוֹסַפְתָּ אִמְרִים

ב. וְרָאָה בְּדִרְשׁוֹת הַמַּהְר"ל דְּרוֹשׁ לִשְׁבַת הַגְּדוֹל, זֶה שֶׁאִמְרוּ בְּבִרְכוֹת (ד"ה) אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי לַעֲוֹלָם יִרְגִּיז
אָדָם יֵצֶר טוֹב עַל יֵצֶר הָרָע שֶׁנֶּאֱמַר רָגַזוּ וְאֵל תַּחֲטֹאוּ, אִם נִצְחוּ מוֹטָב וְאִם לֹא יִקְרָא ק"ש שֶׁנֶּאֱמַר עַל מִשְׁכַּבְכֶּם,
אִם נִצְחוּ מוֹטָב וְאִם לֹא יִזְכּוּר לוֹ יוֹם הַמִּיתָה שֶׁנֶּאֱמַר וְדוֹמּוּ סִלָּה. וּבִיאֹרוֹ כִּי יֵצֶר הָרָע אֵינוֹ שׁוֹלֵט רַק מִצַּד
הַבְּרִיָּאָה שֶׁהִרִי כְּתִיב לִפְתַּח חֲטָאת רֹבֵץ, מִשִּׁיבָא מִן הָרַחֵם אֶל הָעוֹלָם חֲטָאת רֹבֵץ, וּמִמִּילָא כְּשֶׁמִּזְכִּיר לוֹ יוֹם
הַמִּיתָה שֶׁאֵין יֵצֶר"ר אֵז מִסְתַּלֵּק יֵצֶר"ר.

אדם צריך להטות לבו לשמע ליצר הטוב

הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרה בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכנתי. השמר מפניו ושמע בקלו אל תמר בו וגו' כי אם שמע תשמע בקלו וגו' (שמות כג, כ)

נאים ובתענוגות מאכלות ומשתאות והכל למלאות תאות יצר הרע, ועל זה הזהיר דוד המלך עליו השלום (תהלים לו, א) "לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעשי עולה", פי מינים מינים יש ברשעים, יש שרוצים למשל בחבריהם להיות מוכנעים תחת ידם ויש שתאותם במאכלות ומשתאות ואינם חוששים למצות ה', ויש שפרוצים בעריות, ויש בעלי לשון הרע ומלשינים ורמאים בדבריהם ובמשאם ובמתנם, ויש רכילים ומשיגי גבול, וכיון שכן אדם רואה הרשעים עושים מעשים רעים ומצליחים כמו שקתוב (ירמיה יב, א) "דרך רשעים צלחה" יצר הרע מסיתו לעשות פמותם, לפיכך דוד המלך עליו השלום הזהיר 'אל תתחר במרעים' בשום אופן ואל תקנא בהצלחתם "פי כחציר מהרה ימלו וכירק דשא יבולן" (תהלים לו, ב).^א

אפשר לרמז זה הפסוקים על יצר הטוב, דיצר הטוב בראו הקדוש ברוך הוא להנאתו ולטובתו של אדם להורות לו דרך ישרה בעולם הזה כדי לזכות בה לעולם הבא, וחיב אדם לשמע לו כמו שאמר שלמה המלך עליו השלום בקהלת (ד, יג) "טוב ילד מסכן וחקם ממלך זקן וכסיל", ואם אדם ישמע לעצתו מה טוב, ואם לאו ברוח יברח ויניחנו ביד יצר הרע, והנה כשאדם שומע לעצת יצר הטוב הקדוש ברוך הוא סועדו ועוזרו דהבא לטהר מסייעין אותו (שבת קד, א).

מטרת יצה"ט

ועל כל דבר שייצר הרע מסיתו הקדוש ברוך הוא ויצר הטוב מסייעין אותו שלא יחטא לפי שמאריעות העולם הזה רבים, וכן אדם מתקנא בעושי רעה לפי שרואה בני אדם מתפארים במלבושים

שלא יתפעל מראות הצלחת הרשעים

הוספת אמרים

ג. ולהבין הענין עיי' לרמח"ל בספרו אדיר במרום ח"א תנא רזא דרזין, כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכו'. מאן ישגח כו'. דע כי הפרשה הזאת היא כוללת באמת שרשי ההנהגה, ולכן אמר, דהוא סהדותא על מהימנותא דכלא. ואפרש לך סוד האמונה הזאת. כי הנה כתיב, אל אמונה ואין עול (דברים לב, ד). והוא כי הקב"ה מנהג את עולמו בכמה גלגולים עמוקים, והכל באמונה, לתת לכל אחד לפי מעשיו ממש. ונמשך מראשית הכל. כי שם הקב"ה בעולם צד הקדושה וצד הטומאה, זה לעומת זה, וביניהם שם כל עניי העולם, להיות שולטת

יצה"ט
מלמד
האדם
הדרך לגן
עדן

וְזֶהוּ פִּנְתַּת הַפְּסוּקִים 'הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְאָךְ לִפְנֶיךָ' הוּא יֵצֵר הַטּוֹב 'לִשְׁמֶרְךָ בַּדֶּרֶךְ' דִּהְיִנוּ שְׁמוֹנֶה לָּךְ דֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהִישָׁר לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמוֹנְעָה מִלַּעֲשׂוֹת רָע אִם תִּשְׁמַע לוֹ, וּכְשֶׁתִּשְׁמַע לוֹ בָּזָה מִבִּיאָךְ לַחַי עוֹלָם הַבָּא, וְזֶהוּ שֶׁאִמַּר 'וְלֹהֲבִיאָךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכִּינֹתִי' שֶׁהוּא גֵן עֵדֶן, דַּעַל יְדֵי שֶׁאָדָם שׁוֹמֵעַ לַעֲצַת יֵצֵר הַטּוֹב זֹכָה לְגֵן עֵדֶן. וְכִיּוֹן שֶׁעַל יְדוֹ אֵתָה זֹכָה לְגֵן עֵדֶן 'הַשְׁמֵר מִפְּנֵי וּשְׁמַע בְּקִלּוֹ' כָּל מָה שִׁיאִמַּר לָּךְ 'אַל תִּמָּר בּוֹ כִּי לֹא יִשָּׂא לִפְשָׁעֶכֶם', כִּמּוֹ שֶׁאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָּה דְּכִשְׁאָדָם אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ לַיֵּצֵר הַטּוֹב, בּוֹרַח מִמּוֹנוֹ וּמִתְאַבֵּל עָלָיו וְאֵינוֹ חוֹזֵר לוֹ עַד שֶׁיִּחְזֹר בְּתִשּׁוּבָה כִּפְּאוֹי וְזֶהוּ 'כִּי לֹא יִשָּׂא לִפְשָׁעֶכֶם' כִּמּוֹ שֶׁאִמְרוּנוּ כִּי בְּרוּחַ יִבְרַח.

וְדַע לָּךְ 'כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ' לִפִּי שֶׁ"יֵצֵר טוֹב" גִּימְטְרִיא "שְׁדִי" עִם שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת וְלִהְיוֹת בָּא דְּכִשְׁאָדָם שׁוֹמֵעַ לְדַבְּרֵי יֵצֵר הַטּוֹב שְׁדִי מְסִיעוֹ וְאִפְשָׁר דִּלְזָה רְמוֹז "וְהִיָּה שְׁדִי בְּצִרְיָה" (אִיּוֹב כב, כה) אֶל תִּקְרִי בְּצִרְיָה אֶלֶּא בִּצְרָה. וְעוֹד דִּיֵּצֵר בְּמִלּוֹי יוֹד צְדִי רִישׁ סוֹפֵי תְּבוֹת שְׁדִי לְרַמֵּז

שמות
הקדושים
ביצר
הטוב

דְּשְׁדִי הוּי בְּעֵזֶר יֵצֵר הַטּוֹב לְסִיעַ לְאָדָם, וְגַם כֵּן שְׁדִי מְכַנֶּיעַ יֵצֵר הָרַע דְּגַם הוּא סוֹפֵי תְּבוֹת שְׁדִי נִמְצָא שְׁדִי דְּבִיֵּצֵר הַטּוֹב לַעֲזֹר וּלְסִיעַ וְשְׁדִי דְּבִיֵּצֵר הָרַע לַהֲכַנֶּיעַ. וְזֶהוּ שֶׁאִמַּר אַחֲרֵי זֶה 'כִּי אִם שְׁמַע תִּשְׁמַע בְּקִלּוֹ' דִּיֵּצֵר הַטּוֹב 'וְעֲשִׂיתָ כָּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר' **הֲרִי שְׁמִי עִם יֵצֵר הַטּוֹב לְסִיעַ וּשְׁמִי גַם כֵּן דְּבִיֵּצֵר הָרַע לַהֲכַנֶּיעַ** וְזֶהוּ 'וְאִיבַתִּי אֶת אִיְבִיךָ וְצִרְתִּי אֶת צִרְיָךְ' שֶׁהוּא יֵצֵר הָרַע, דְּשְׁדִי הָרְמוּזָה בְּשִׁמוֹ הוּא לְרַמֵּז שֶׁשְׁמִי מְכַנֶּיעַ אוֹתוֹ כְּשֶׁתִּשְׁמַע לַעֲצַת יֵצֵר הַטּוֹב.

וְצִרְיָךְ אֵתָה לְהַזְהִיר וּלְהַשְׁמִיר בְּעִנְיֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֵם הֶבֶל וּמַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים וְיֵצֵר הָרַע מַתְּעָה בְּנֵי אָדָם אֶל תַּתְּחִיר בְּמַרְעִים, וְהִנֵּה יֵצֵר הַטּוֹב הוֹלֵךְ עִמָּךְ לְסִיעָה וְאֵינוֹ עִמּוֹ וְזֶהוּ 'כִּי יִלָּךְ מִלְּאֲכִי' שֶׁהוּא יֵצֵר הַטּוֹב 'לִפְנֶיךָ וְלֹהֲבִיאָךְ אֶל הָאָמֶר', הֵם בְּנֵי אָדָם הַמִּתְפָּאֲרִים וּמִתְגָּאִים כִּמּוֹ "יִתְאַמְרוּ כָּל פֶּעֲלֵי אֱוֹן" (תהלים צד, ד), 'וְהַחֲתִי' הֵם הַנּוֹתְנִים חֲתִית עַל בְּנֵי אָדָם, 'וְהַפְּרִי' הֵם בְּנֵי אָדָם הַפְּרוֹצִים בְּכָל מַעֲשִׂים רָעִים כִּמּוֹ עֵיר שֶׁהִיא פְּרוּצָה וְאֵין לָּהּ חוֹמָה, 'וְהַפְּנֵעִי' הֵם שְׁטוּפֵי זְמָה כִּמּוֹ כְּנַעַן, 'הַחֲוִי' הוּא הַעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה הַנֶּחֱשׁ דִּתְרַגּוּם נֶחֱשׁ חוּיָא וְזֶהוּ

עוה"ט
מלא הבל
ורק ע"י
יצה"ט
ניצל

הוספת אמרים

או זו או זו לפי המעשים. אך הכונה היא לנהוג הדברים בהנהגה כל כך עמוקה, שאי אפשר להשיגה, אלא הוא עצמו, ובה סוף סוף יחזור כל רע לטוב ותהיה הממשלה לקדושה לבדה. והנה זאת היא אמונתנו הקדושה אנחנו בני ישראל. אשר אין מאציל אלא אחד, הוא לבדו עשה את הכל. ושם התפשטות ספירות קדושה, וכנגדם עשה מדרגות הרע, והוא המנהיג לבדו אדון יחיד להחזיר כל הרע להשתעבד לעבודת קדשו, ואין גם אחד עושה דבר זולת רצונו. ואעפ"י שנראין הדברים קשים וזרים להבין דרכם כי דרך רשעים צלחה והצדיקים בשפל ישובו, אך הכל ינהיג בהנהגה נאמנת להשיב דבר על בוריו, וכל טוב יהיה נשגב לבדו בלי תערובות רע. ואין שום דבר בעולם נעשה לרע לבריות, רק הכל לטובם מאת המאציל היחיד ב"ה אשר אין זולתו.

אָדם בַּעֲלֵי לְשׁוֹן הָרַע וְהַרְמָאֵי בְּכָל דְּרָכָיו
כַּמַּעֲשֵׂה הַנָּחֵשׁ, 'וְהִיבֹסִי' הוּא הוֹלֵךְ רַכִּיל
וּמִשְׁיָג גָּבֹול, כָּל אֵלֶּה דְרָכֵי בְּנֵי אָדָם
הָרָעִים וְהַהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ ה' רוֹאֶה כָּל אֵלֶּה
וְאֵינוֹ מִתְּפַתֵּה וְזֶהוּ שְׁאֵמֵר 'כִּי יֵלֶךְ מִלֵּאכִי
לִפְנֵיהֶ וְהִבִּיֵּאֶה אֵל' בְּנֵי אָדָם שֹׁמְעֵשִׂיהֶם
כְּאִמּוֹר דְּבִהְכָּרַח תִּהְיֶה בִּינֵיהֶם וּכְיוֹן
שְׁמִלֵאכִי שֶׁהוּא יֵצֵר הַטּוֹב יֵלֶךְ לִפְנֵיהֶ הוּא
יֵצִילֵה וְיַעֲזֹרֵה עַל יֵצֵר הָרַע. וְעוֹד גַּם אֲנִי
וְהַכְחָדְתִּי לִיֵּצֵר הָרַע.

וּמֵאַחֵר שְׁאֲנִי וְיֵצֵר הַטּוֹב עִמָּךְ בְּעֶזְרֶךְ
מֵנַע רִגְלָהּ מִנְּתִיבוֹת הָרָשָׁעִים
הָאֵלֶּה 'לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֱלֹהֵיהֶם וְלֹא
תַּעֲבֹדֶם' דְּכָל הָעוֹבֵר עַבְרָה כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה
זָרָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנוֹם לְבָרָכָה
עַל פֶּסוּק (תְּהִלִּים צד, ד) "לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל
זָר" אֵיזֶהוּ אֵל זָר שֶׁבְּתוֹכוֹ שֶׁל אָדָם הֵיוּ
אוֹמְרֵי זֶה יֵצֵר הָרַע. וְלִהְיֵי קֹא מְזַהֵר קֹרֵא

הכתוב
מזהיר
שלא
יתחבר
לבני אדם
רעים

כַּשֶּׁתְּרָאָה מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם הָרָעִים
שֶׁהִזְכֵּרְנוּ, דַּע לָךְ שֶׁהֵם עוֹבְדִים עֲבוּדָה
זָרָה וְאַתָּה 'הַשֹּׁמֵר לָךְ פֶּן תִּשְׁתַּחֲוֶה
לְאֱלֹהֵיהֶם וְתַעֲבֹדֶם' כְּמוֹ שֶׁהֵם עוֹשִׂים,
וְקֹא מִפְּרֵשׁ קֹרֵא פִּיצֵד הִיא עֲבוּדָה זָרָה
שֶׁלָּהֶם שֶׁתִּרְחַק מִמֶּנָּה הִיא שְׁלֹא תַעֲשֵׂה
כַּמַּעֲשֵׂייהֶם שְׁאֵם עֲשִׂיתָ כַּמַּעֲשֵׂייהֶם הָרִי
'הַשְׁתַּחֲוִיית לְאֱלֹהֵיהֶם', אֲלֹא אֲדַרְבָּא אִם
יֵשׁ יִכְלֹת בִּידָךְ 'הָרוֹס תִּהְרָסֶם' לְרָשָׁעִים
'וְשִׁבּוֹר תִּשְׁבֹּר מִצַּבְתֵּיהֶם' כְּמוֹ "וְאַשְׁבֵּרָה
מִתְּלַעוֹת עוֹל" (איוב כט, יז), וְאִם נִתְאַמְצָתָ
וְנִתְחַזְקָתָ עַד שֶׁתִּחַזְרִים בְּתִשׁוּבָה וְתִהְיֶה
אַתָּה וְהֵם 'וְעַבְדְּתֶם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם'
כַּשֶּׁתַּעֲשֶׂה כָּךְ וְתִחַזֵּיר הָרָשָׁעִים בְּתִשׁוּבָה.
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְבָרַךְ אֶת לַחֲמָה וְאֶת מִימֶיהָ
וְיִסִּיר מִחֲלָה מִקֶּרְבָּהּ, לְהִכִּי פֶתַח בְּלִשׁוֹן
רַבִּים וְסִיִּם בְּלִשׁוֹן יַחִיד.

[פְּתוּחֵי חוֹתֵם פֶּר' מִשְׁפָּטִים]

יראת שמים

יאמין וידע שתמיד הוא לפני ה' ובכך ישמר מחטא

פִּנְה אֱלִי וְחַנּוּנִי, כִּי יַחֲדָה וְעָנִי אָנִי:

(תהלים כה, ז)

לפניו יתברך, בודאי שיבוש ויפלים מלחטא
לפניו, ולהכי אמר 'פי מימיני כל אמוט',
כלומר, כיון ד'שויתי ה' לנגדי תמיד',
פשוט הוא 'פי מימיני כל אמוט'א.

בא כאן להזכיר המדות המעלות, שבהם
ראוי שלא ישוב ריקם. ואחת מהם,
שהאיש הירא את ה' יראת הרוממות,
ישים בין עיניו תמיד יתד תקועה בל תמוט,
שהוא עומד לפני ה' תמיד, אין לו בשום
רגע הפרדה ממנו, וכמאמר דוד המלך עליו
השלום (תהלים טז, ח) "שויתי ה' לנגדי תמיד
כי מימיני כל אמוט", דקדק לומר **תמיד**,
לומר ששום רגע לא יש לו שום הפסקה
מלחשב שהוא לפניו יתברך, רק תמיד
שהוא חושב שהוא לפניו יתברך, דזהו
עקר היראה הפנימית. דכשחושב שהוא

שלא יזוז
מחשבת
ה' ממנו

ובזה נשתבחו עמודי העולם. **בחנוף נאמר**
(בראשית ה, כד) "ויתהלך חנוף את
האלהים" להורות דכל ימיו היה דעתו ולבו
שהוא הולך לפני ה' דוקא, ולא היה חושב
חברת בני אדם או אהבתם לכלום, שחושב
בדעתו שאין שום אדם בעולם רק הוא
לבדו עבד משמש לקונו, ואין לו שום אדם

שבח
אבותינו
הק'
שתמיד
היו
דבוקים
בה'

הוספת אמרים

א. וראה למסילת ישרים פרק כה בדרך קניית היראה, וכיון שיתברר לו שבכל מקום שהוא, הוא עומד לפני
שכינתו יתברך, אז מאלה תבוא בו היראה והפחד פן יכשל במעשיו, שלא יהיו כראוי לפי רוממות כבודו, והוא
מה שאמרו, דע מזה למעלה ממך, עין רואה ואזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבים, כי כיון שהשגחת הקב"ה
על כל דבר, והוא רואה הכל, ושומע הכל, ודאי שכל המעשים יהיו עושים רושם, וכלם נכתבים בספר אם לזכות
או לחובה, ואמנם הדבר הזה אינו מצטייר היטב בשכל האדם, אלא על ידי התמדת ההתבוננות וההסתכלות
הגדול, כי כיון שהדבר רחוק מחושינו לא יציירוה השכל אלא אחר רוב העיון וההשקפה, וגם אחר שיציירוה יסור
הציור ממנו בנקל אם לא יתמיד עליו הרבה, ונמצא שכמו שרוב ההתבונן הוא הדרך לקנות היראה התמידית,
כן היסוד הדעת וביטול העיון הוא המפסיד הגדול שלה, יהיה מחמת טרדות או ברצון, כל היסוד דעת ביטול הוא
ליראה התמידית.

או שום דבר שִׁמְטִיד אותו מִלְשֵׁמֶשׁ לִפְנֵי קוֹנוֹ, לְהִכִּי קָרִי עָלָיו 'וַיִּתְּהֶלֶךְ חֲנוּף אֶת הָאֱלֹהִים', דְּתַמִּיד לֹא הָיָה חוֹשֵׁב, כִּי אִם לִפְנֵי הָאֱלֹהִים הוּא הוֹלֵךְ וּמִשְׁרֵת. וְכֵן נִמְי כְּתִיב בְּנֹחַ (בראשית ו, ט) "אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ". וְכֵן נִמְי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (בראשית יז, א), "הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים" וְכֵן נִמְי אָמַר אֲבְרָהָם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (שם כד, מ) "ה' אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לִפְנָיו" וְכֵן נִמְי אָמַר יַעֲקֹב אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (שם מח, טו) "הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְנוּ אֲבֹתִי לִפְנָיו" וְהִינוּ דְּאָמַר אֱלִישֶׁעַ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (מלכים ב ה, טז) "חִי ה' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לִפְנָיו" דְּהִינוּ תַּמִּיד אֲנִי עוֹשֶׂה עֲצָמִי עוֹמֵד לִפְנָיו לְשִׁרְתּוֹ וּלְבִרְךָ בְּשִׁמּוֹ. וְעַל זֶה נִמְי אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תהלים קי"ט א), "אֲשִׁירִי תְמִימִי דָרָךְ הַהֲלֹכִים בְּתוֹרַת ה'" וְקָאָמַר נִמְי (שם כח, א) "אֲשִׁירִי כָּל יֵרָא ה' הִלֵּל בְּדִרְכָּיו" דְּהַפְּנִיָּה הִיא, דְּקָאָמַר תַּדַּע לְמִי אֲנִי קוֹרָא 'אֲשִׁירִי כָּל יֵרָא ה'", לְמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדִרְכָּיו, שְׁעוֹשֶׂה עֲצָמוֹ תַּמִּיד שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לִפְנֵי ה', עַל פִּי יֵצֵא וְעַל פִּי יָבוֹא, וְאֵין לוֹ שׁוּם דְּבָר שְׁעוֹשֶׂה חוּץ מִרְשׁוֹתָיו, לָזֶה אֲנִי קוֹרָא 'אֲשִׁירִי כָּל יֵרָא ה'".

וְזֶהוּ נִמְי שְׁאָמְרָה תוֹרַתְנוּ הַקְדוּשָׁה (דברים י"ג ה). "אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם תֵּלַכְנוּ, וְאֹתוֹ תִירָאוּ וְבוֹ תִדְבָּקוּ" בָּאָה

התורה
מלמדת
לנו שאדם
תמיד לפני
ה' לולי
עונותיו

הַתוֹרָה לְהַזְהִירָנוּ, שְׁעָקֵר הִירָאָה הוּא שְׁעוֹשֶׂה הָאָדָם עֲצָמוֹ שֶׁהוּא עוֹמֵד לִפְנֵי ה' מִמֶּשֶׁ, וְכָךְ הוּא הָאֱמֶת, רַק שְׁיִצֵּר הָרַע מְטַמֵּט לְבוֹת בְּנֵי אָדָם וּמַחְשִׁיף עֵינֵיהֶם מִלְּהִסְתַּפֵּל בְּמִשְׁכָּלוֹת. וְכִמְאָמַר הַנָּבִיא עָלָיו הַשְּׁלוֹם (ישעיה נט, ב) "כִּי אִם עֲזַנְתִּיכֶם הָיוּ מִבְּדָלִים בֵּינֶכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם" כְּלוֹמֵר, הָאֱמֶת הוּא שְׁתַּמִּיד אֶתֶם יוֹשְׁבִים לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם, רַק מִחֲמַת עֲזוֹנוֹתֵיכֶם טַח מִלְּהִשְׁכִּיל לִבְכֶם, וְאַתֶּם אוֹמְרִים שְׂאִין אֶתֶם יוֹשְׁבִים לִפְנָיו, שְׂאִם אֶתֶם יוֹדְעִים בְּאִמּוּנָה שְׂאֶתֶם יוֹשְׁבִים לִפְנָיו, לֹא שִׁיף שְׁתִּהְיוּ מְכַעֲסִים לִפְנָיו בַּחֲטָאִים. וְזֶהוּ שְׁאָמַר 'אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם', דְּהִינוּ אִם תִּאֲמִינוּ וְתַעֲשׂוּ עֲצָמְכֶם, שְׂאֲחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֶתֶם הוֹלְכִים וְאֵין לָכֶם שׁוּם פְּרִישׁוֹת מִמֶּנּוּ, אֲזִי פְּשׁוּט הַדְּבָר שְׂאֹתוֹ תִירָאוּ וְתַעֲבֹדוּ וְבוֹ תִדְבָּקוּ. וְאִם לֹא, אֵין הִירָאָה יֵרָאָה וְלֹא הַעֲבֹדָה עֲבֹדָה. וְכֵן נִמְי כְּתוּב (דברים ו' יז-י). "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם וְכו'" וְדִבְרַת בָּם בְּשִׁבְתָּהּ בְּבֵיתָהּ וּבְלִכְתָּהּ בְּדֶרֶךְ וּבְשִׁכְבָּהּ וּבְקוּמָהּ" כָּל זֶה, כְּדִי שְׁיִתְקַע בְּלִבּוֹ הַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁבָאֱמֶת תַּמִּיד הָאָדָם עוֹמֵד כִּי אִם לִפְנֵי יִתְבָּרַךְ, וְהִמְהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ זֶה אֵין חֲטָא בָּא עַל יָדוֹ.^ב

[אלף בינה כה']

יראת שמים השער שיתקבלו מעשיו ותפלותיו

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאִדְבָּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי:

(דברים לב, א)

שיהיו
מעשיו
לשם
שמים

אֶפְשָׁר לְרַמֵּז דְּבַא מִשָּׁה רַבְּנֵנוּ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם לְעוֹרֵר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְהִיּוֹת כָּל מַעֲשֵׂיהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם. אִם
לְמַדּוֹ תוֹרָה תִּהְיֶה לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְאִם
תִּפְּלָה תִּהְיֶה לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּכֹנֶה כְּרָאוֹ
כִּי זֶהוּ הָעֵקֶר כִּדִּי שִׁיְהִיָּה הַכֹּל מְקַבֵּל
וּמְרֻצָּה לְשָׁמַיִם, שָׁאֵם תִּהְיֶה הַתִּפְּלָה
וְהַתּוֹרָה בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה הָרִי הַכֹּל
יִמָּצֵא פֶתַח פְּתוּחַ לְמַעְלָה, וְאִם הַכֹּל
מִשְׁפָּה וְלַחוּץ בְּלִי קִדְשָׁה וּטְהָרָה אֵין
לָהֶם מְקוֹם בְּמָה לְפָנֶם רַק הַכֹּל נִדְּחָה
לַחוּץ. וְזֶהוּ שְׁבָא מִשָּׁה רַבְּנֵנוּ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם לומר לְיִשְׂרָאֵל, הֵיטֵב בְּעֵינֵיכֶם
שִׁתְּהִי מִתְּפִלָּלִים וְלֹא תִקְבַּל תִּפְּלַתְכֶם

לְכֹן הַשְּׁתַּדְּלוּ שֶׁתַּעֲשׂוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים
בְּקִדְשָׁה וּטְהָרָה כִּדִּי שִׁתְּקַבַּל תִּפְּלַתְכֶם.
וְהִנֵּה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם הִיא שְׂכִינַת עֲזָנוּ
וּמִשָּׁם עוֹלָה הַתִּפְּלָה לְמַעְלָה.
וְהִנֵּה אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָה (שבת
לא, ב) 'דְּמִי שֵׁישׁ בִּידוֹ תוֹרָה וְאֵין בּוֹ יִרְאֵת
שָׁמַיִם דּוֹמָה לְמִי שֶׁמָּסְרוֹ לוֹ מִפְּתַחוֹת
הַפְּנִימִיִּים וּמִפְּתַחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים לֹא מָסְרוֹ
לוֹ דְּמַהִּיכָא עֵינִי'. וְהִנֵּה מִפְּתַחוֹת
הַחִיצוֹנִיִּים הִיא שְׂכִינַת עֲזָנוּ מַלְכוּת שָׁמַיִם,
וּמִפְּתַחוֹת הַפְּנִימִיִּים הוּא ת"ת הַנִּזְקָרָא
תוֹרָה. וּמִי שֵׁישׁ בִּידוֹ תוֹרָה וְאֵין בּוֹ יִרְאֵה
אֵין לוֹ בְּאִזְיָה מְקוֹם לְפָנֶם וְנִשְׁאַר בַּחוּץ.

השער
לתורה
ותפלה זה
מלכות
שמים

הוספת אמרים

ה'תורה' כולה, בכל מה שכללה אותו וממצות עשה וממצות לא תעשה ומיעודים וסיפורים, אמנם הוא דבר אחד, והוא, יראת האלוה יתברך, והוא אמרו, "אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת הכתובים בספר הזה ליראה את השם הנכבד והנורא הזה וגו'". ועיין לעיל ערך אמונה להאמין ב"ג עקרי הדת, שכתב רבינו שיסוד זה חשוב לבע"ת, ושם בהערות הבאנו דברי הרמ"א בשו"ע אור"ח סי' א', בשם הרמב"ם, כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, מייד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד עיי"ש. ג. וראה בתיקוני זהר בהקדמה דף א, א, דרגא חמישאה ביראת ה' אוקמוהו מארי מתניתין, כל הקודם יראתו לחכמתו מתקיימת, וכל הקודם חכמתו ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת, דכל הקודם חכמתו ליראתו למה הוא דומה, למי שמסרו לו מפתחות הפנימיים, ולא מסרו לו מפתחות החיצוניים, במה יכנס, ובארח רזא, אדנ"י תמן י' יראת ה', ואלין ארבע אתון אינון מפתחות החיצוניים דילה, י' מן יקו"ק אייה חכמה, וארבע אתון דהאי שמה אינון מפתחות הפנימיים, ובגין דא אקדימו בצלותא אדנ"י שפתת, ולבתר חתמין לה בשם יקו"ק, ברוך אתה יקו"ק מגן אברהם.

וְזֶהוּ 'הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה', הַשָּׁמַיִם
הוא ת"ת שהוא תורה והכי קאמר 'הַאֲזִינוּ
הַשָּׁמַיִם דְּהִינּוּ הֵיכָן אוֹכַל לִזְמֹר לְהַשָּׁמַיִם
הַאֲזִינָה וְיִשְׁמְעוּ תַּפְּלָתִי, הֵיכָא דְתַתְּחֵלָה
הַקְדַּמְתִּי "וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ" שֶׁהִיא מַלְכוּת
שָׁמַיִם שֶׁהִיא מִפְתָּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים 'אִמְרֵי
פִי'. דְּזֶהוּ עֵקֶר מִפְתָּח הִירָאָה^ד.

וְבֹא מִשָּׁה רַבְּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם לִזְמֹר
לְיִשְׂרָאֵל דְּעָנוּ וְרָאוּ וּמִמֶּנִּי תִלְמִדוֹ
וְכֵן תַּעֲשׂוּ שְׁהָרִי רוֹאִים בְּעֵינֵיכֶם מַעֲשִׂים
בְּכָל יוֹם שְׁאֵנִי כָּכָן בֵּית לִפְנֵי וְיִתְבָּרַךְ
וְכִשְׁאֲנִי צָרִיק לְשׁוֹם דְּבָר אֵין לִי שׁוֹם
עֲכָבָה רַק כְּשֶׁאֲנִי קוֹרָא מִיָּד הוּא עוֹנָה
אוֹתִי וּמְדַבֵּר עִמִּי כְּאֶשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל
רַעְהוּ, וְעֵקֶר כָּל זֶה מִשׁוֹם דְּמִפְתָּחוֹת
הִירָאָה בְּיָדִי, אִם כֵּן גַּם אֶתֶם חִזְקוּ וְאִמְצוּ
לְיִרְאָה וְלֹאֲהַבָּה אֶת ה' וְעַל יָדֵי זֶה יְהִי
עוֹנָה אֶתְכֶם בְּכָל עֵת, שְׁהָרִי עֵקֶר הַתַּפְּלָה
וְהַתּוֹרָה הֵם הַמִּפְתָּחוֹת שֶׁבָּהֶם פּוֹתַח

חשיבותו
של
משרע"ה

אָדָם הַשְּׁעָרִים הַעֲלִיּוֹנִים אִם יְהִיו פְּרָאוֹי,
שְׁהָרִי עַל יָדֵי תַּפְּלָה וְתּוֹרָה עוֹשֶׂה אָדָם
הַתַּקְשָׁרוֹת וְיִחוּדִים לְמַעְלָה, בַּתְּחִלָּה
מַעְלָה מִיֵּין נִקְבִּין וְאַחֵר כֶּף מוֹרִיד מִין
דּוֹכְרִין וְכִשְׁמוֹרִיד הַמִּין דּוֹכְרִין מוֹרִידִם
מִמְקוֹר הַעֲלִיּוֹן מַעְוֵלִם לְעוֹלָם עַד סוּף
הָעוֹלָמוֹת. עַד שְׁמִיגָע הַשֹּׁפֵעַ גַּם לְעוֹלָם
זֶה הַגִּשְׁמִי, וְכָל זֶה עַל יָדֵי קִדְשָׁה וְטְהָרָה
וְיִרְאָה וְאַהֲבָה פְּרָאוֹי יָכוֹל לַפְּעַל פְּעֻלוֹת
בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיּוֹנִים, וְלֹהֲתַבָּרַךְ הַכֹּל עַל יָדוֹ,
אַבְל אִם הוּא פָּגוּם מִלֹּא מוֹמִין. הָרִי הוּא
דְּחֹוֹי מַעְקְרָא, וְתַפְּלָתוֹ וְתּוֹרָתוֹ תּוֹעֲבָה
וְבִדָּד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמִּחְנָה מוֹשְׁבּוֹ וְלֹא דִּי
שְׁאִינוּ מִתְּקִין אֶלָּא אֲדַרְבָּא מְקַלְקֵל, וְעַל
זֶה אָמַר לְיִשְׂרָאֵל דְּעָנוּ שְׁאֵנִי מַחֲמַת
הִירָאָה וְהַאֲהָבָה שִׁישׁ בְּיָדִי בְּשִׁלְמוֹת.
כְּשֶׁאֲנִי לּוֹמֵד תּוֹרָה אֲנִי מִשְׁפִּיעַ בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת, וְכֵן נִמִּי כְּשֶׁאֲנִי מִתְּפַלֵּל בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת אֲנִי מִשְׁפִּיעַ^ה.

הוספת אמרים

ד. ובראשית חכמה בהקדמה בחשיבות היראה כתב, והרי דברים קל וחומר ומה תורה שלא נבראת אלא לכבודו של ישראל הרי היא קיימת לעולם ולעולמי עולמים, קל וחומר לצדיקים שבשבילם נברא העולם, עד כאן לשונם. אם כן נפקא מינה שכל מציאות העולם עיקרו הוא ישראל, ולא נתן להם הקדוש ברוך הוא את התורה אלא שיראו מלפניו. ועוד שמחמת בריאת העולם נכיר מעשיו וגדלו ונירא מלפניו. וכן פירש ברעיא מהימנא (בא מב, א) שעיקר בריאת העולם בגין דישתמודעון ליה, אם כן היראה שהוא ירא מהבורא שברא הכל היא עיקר החצר, והחכמה המלומדת הדרך היא שער הכניסה, ונמצא שכיון שלא נברא האדם אלא שיירא את הבורא וזהו עיקר החכמה כדפרישית, העושה הפך זה נוח לו שלא נברא, שמהפך כוונת הבורא ונמצא בריאתו לבטלה ועסקו בחכמה לבטלה ונוח לו ההעדר מאחר שאין בו תועלת. ה. וראה והתבונן במש"כ בשערי אורה השער התשיעי הספירה השנייה, ועתה צריכים אנו להודיעך סוד שני מקראות שקבעו חכמים, אחד בראש התפילה והוא 'אדני שפתי תפתח', והשני בסוף, 'יהיו לרצון אמרי פי'. וצריך אתה לדעת כי הראשון, הקבוע בראש התפילה, הוא השער שבו כנסים בני עולם לבקש רחמים לפני יי' יתברך, וזהו 'אדני שפתי תפתח', ועל זה נאמר, פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה, וסוף התפילה ההוגנה שהיא מתגברת ועולה מספירה לספירה עד שמגיעת עד הרצון שהוא דבוק בכתר, ולפיכך אמר בסוף 'יהיו לרצון אמרי פי'. וכשהתפילה מגעת למקום הרצון אז כל השערים למעלה ולמטה נפתחים לפניו ואין שם מעכב ומונע על בקשתו, שהרי בעולם הרחמים הוא, ואז יפיק כל צרכיו ושאלותיו ואין דבר עומד לפניו, שהרי ממקום הרצון הוא שואב, ויכול לחדש אותות ומופתים חדשים

מעשי
משרע"ה
בקדושה
וטהרה

וְזֶהוּ שְׁאָמַר יְעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִזְלַל כְּטַל אֲמַרְתִּי. 'לִקְחִי' היא התנורה הנקראת "לקח טוב" (משלי ד, כ) 'וְאֲמַרְתִּי' היא התפלה כמו שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יט, טו) "יְהִי לְרִצּוֹן אֱמֹרִי פִי" דְּהֵינּוּ דְּאֲמַרִּינָן דְּכָךְ אֹמֵר מֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם לְיִשְׂרָאֵל דְּעוּ

דְּהַתְנִירָה וְהַתְּפִלָּה שְׁלִי עוֹשִׂים פְּעֻלוֹת בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים לְמַעַלָּה, כְּמוֹ הַמָּטָר וְהַטַּל וְזֶה מִחֻמַּת שֶׁהַכֹּל בְּקִדְשָׁה וְטָהֳרָה כְּרָאוּי, לָכֵן גַּם אַתֶּם מִמְּנֵי תִלְמְדוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ כִּדֵּי שְׁתִּתֵּיךָ תִּתְנַתֵּם רְצוּיָה וְתִפְלַתְכֶם מְקַבֵּלָת. [פתוחי חותם פר' האזינו]

על ידי ציצית ותפלין ומזוזה נמצא ביראת ה' כל היום

יִמְצְאוּהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֵהוּ יֵלֵל יִשְׁמֹן יִסְבְּבֵהוּ יְבוֹנֶהוּ יִצְרְנֵהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָיו: כְּנֶשֶׁךְ יַעִיר קֶנּוֹ עַל גּוֹזְלָיו יִרְחַף יִפְרֹשׁ כְּנָפָיו יִקְחֵהוּ יִשְׁאֲהוּ עַל אֲבָרָתוֹ: ה' בָּדָד יִנְחֵנוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֶכֶד:

לזכור
בכל עת
הג' מצות

אֶפְשָׁר לְרַמֵּז דְּמֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם בָּא לְעוֹרֵר לְבוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְהַתְעוֹרֵר מִשְׁנֶטֶם וְלֶאֱחֹז בְּדַרְכֵי תְּשׁוּבָה, וְאֵף עַל גַּב שְׁאִין מִי

שְׂיוֹכִיחַ אֹתָם לֹא יִמְצְאוּ פֶטוֹר בְּזֶה לְיוֹם הַדִּין, כִּי חֲתָם וְרָשָׁם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּחוֹתְמָיו הַקָּדוֹשִׁים שְׁאֵנוּ מִנִּיחִים בְּכָל יוֹם **צִיצִית** לְהַתְעוֹטֵף בָּהּ וְאַרְבַּעַת כְּנָפֶיהָ, כָּל

הוספת אמרים

כאילו באותה שעה נברא העולם ואין דבר עומד לפניו. וזה שנאמר, בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, לפי שהכל תלוי בעולם הרחמים שהוא המקור, במקום הנקרא מזל. ואם תתבונן בעניין זה תבין סוד חנה, עד איזה מקום עלתה תפילתה כשאמרה, ותדר נדר ותאמר יהו"ה צבאות אם ראה תראה בעני אמתך. וכן תבין מוכן סוד תפילות כל הצדיקים שהתפללו והפיקו כל צרכיהם בדרך נסים ונפלאות, הוא שנכנסו בתפילתם עד עולם הרחמים שהוא המקום אשר משם נתחדש העולם. וכמו שנתחדש העולם וכל ברואיו מאותו המקום, כך הצדיקים המתכוונים בתפילתם לאותו המקום יכולים לחדש בעולם אותות ומופתים ולשנות מנהגו של עולם. וזהו מקום הביטחון הגמור, וזהו סוד הרצון, כי המגיע למקום הרצון הרי הכול בידו לעשות כפי רצונו וחפצו, כמו שאמר 'רצון יריאיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם'. והמבין זה יוכל להתבונן כל מקום שנאמר בתורה אותות ומופתים וגאולות ותשועות ושינוי מנהגו של עולם. ולפיכך קבעו בסוף התפילה 'יהיו לרצון אמרי', והוא סוד שאנו מתפללים 'יהיו לרצון', כלומר שיתחדש הדבר שאנו מתפללים עליו ממוקור הרצון והמחשבה, כמו שנתחדש העולם מאותו המקור.

אֶחָד שֵׁם הוּיָהּ תְּלֹוּי בּוֹ. וְעוֹד מְנִיחִים
תַּפְלִין בֵּיד וּבְרָאשׁ. וְעוֹד מְנִיחִים מְזוּזָה
בְּפִתְחֵינוּ. וְכָל זֶה כָּל יוֹם וְיוֹם, מִי זֶה הוּא
אֲשֶׁר לֹא יִתְעוֹרֵר עַל יְדֵי הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה,
וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ, מֵאַיִזָּה טַעַם חוֹבָה עָלֵינוּ
לְקִיָּמָם כָּל יוֹם וְיוֹם. אֲלֵא הַפְּנֹנָה שְׁחוּבָה
עָלֵינוּ לְהַפִּיר חוֹתָמָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּבָזָה נְבוֹא לַעֲבֹד אוֹתוֹ, וְעַל זֶה אָמְרוּ
רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנוֹם לְבִרְכָּה (מנחות מג, ב) 'כָּל
מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ צִיצִית בְּבִגְדוֹ וַתַּפְלִין בְּרֹאשׁוֹ
וּמְזוּזָה בְּפִתְחוֹ לֹא בְּמַהֲרָה הוּא חוֹטֵא,
שֶׁנֶּאֱמָר (קהלת ד, יב) "וְהַחוֹט הַמְשַׁלֵּשׁ לֹא
בְּמַהֲרָה יִנָּתֵק".

וּשְׁלֹשָׁה מִצְוֹת אֵלֶּה שֶׁבְּכָל בֹּקֶר וּבֹקֶר
הֵמָּה יַעֲזִירוּ אֶת הָאָדָם לַעֲבֹד
אֶת ה', וְלָשׁוּב בְּתִשְׁבּוּבָה שְׁלֵמָה. דְּמַעֲשֶׂה
גָּדוֹל, דְּמֵאַחֵר שְׁאֵנוּ עוֹשִׂים אוֹתָם
בְּמַעֲשֶׂה גָמוּר, אֵין הַתְּעוֹרְרוֹת יוֹתֵר מִזֶּה.
דִּצְרִיךְ הָאָדָם פְּשִׁיתָעֻטָּף בְּצִיצִית. יִחְשַׁב
בְּלִבּוֹ לָמָּה הוּא מֵתַעֲטֵף בְּצִיצִית, אֲלֵא
מִפְּנֵי שֶׁתְּלֹוּיִין בָּהּ אֶרְבָּעָה שְׁמוֹת הוּיָהּ
בְּרוּךְ הוּא, וַיַּדַּע וַיִּפְּרֵי שֶׁסָּבְבוּ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְכַל צִדְדָיו בְּשִׁמּוֹ הַגָּדוֹל

בשעת
עשיית
המצוה
יחשוב
בכח
המצוה

וְהַקְּדוֹשׁ, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁשִׁים יִרְאָתוֹ בֵּין עֵינָיו וְאֵל
יְטֶה יָמִין וּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁפֶּתַב דָּוִד הַמֶּלֶךְ
עָלָיו הַשְּׁלֹום (תהלים טז, ח) "שְׁוִיִּתִּי ה'
לְנִגְדִי תָמִיד כִּי מִיָּמִינִי בַל אָמוּט". וְעוֹד
תַּפְלִין שֶׁל יָד כְּנֶגֶד הַלֵּב וַתַּפְלִין שֶׁל רֹאשׁ
כְּנֶגֶד הָעֵינַיִם דְּעֵינָא וְלִבָּא סְרִסוּרֵי דְעֵבְרָה
נִינְהוּ. (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה) וְצִוְּנוּ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַנִּיחַ הַתַּפְלִין כְּנֶגְדָם כְּדֵי
לְטַהֵרם וּלְקַדְּשָׁם, וְלֹא יִשְׁלֹט בָּהֶם יֵצֶר
הָרַע. וְעוֹד מְזוּזָה בְּפִתְחֵי שְׁרֵשׁוֹם בָּהּ שֵׁם
הוּיָהּ מְבַפְּנִים שֶׁהִיא תִּבְתּוּ וְהִיא, וְשֵׁם
שְׁדֵי מִבְּחוּץ, וּשְׁנֵי שְׁמוֹת אֵלֶּה גִּימְטְרִיָּא
שֵׁם, וְעַל זֶה נֶאֱמָר (דברים כח, י) "וּרְאוּ כָּל
עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וַיִּרְאוּ
מִמֶּךָ". דְּעַל יְדֵי הַמְּזוּזָה נִשְׁמָר הָאָדָם
בְּבוֹאוֹ וּבִצְאוֹתָיו וְאֵין רְשׁוּת לְהַחֲצִיזוֹנִים
לְהַתְּדַבֵּק בּוֹ.

וְכָל זֶה אִם מַחֲשָׁב בְּקִדְשֵׁי הַמִּצְוֹת
הָאֵלֶּה וְתִהְיֶה יִרְאָתוֹ ה' נֶגֶד פְּנֵיָּהּ.
נִמְצָא שֶׁמִּצְוֹת אֵלֶּה מְעוֹרְרוֹת אֶת הָאָדָם
מִשְׁנָתוֹ, וּמִי שֶׁאֵינוֹ מֵתַעֲזֵר מִשְׁנָתוֹ עַל
יְדֵי הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה בְּכָל בֹּקֶר אֵינוֹ בְּכָלֵל
אָדָם כָּלֵל, רַק נִמְשָׁל בְּפַהֲמוֹת נְדָמוֹ. וְעוֹד

בהתבוננות
במצות
אלו אינו
בא לידי
חטא

הוספת אמרים

ו. ובשולחן ערוך אורח חיים סימן ח סעיף ח, יכוין בהתעטפו שצונו הקב"ה להתעטף בו כדי שזכור כל מצותיו לעשותם. וכתב במשנה ברורה סימן ח ס"ק יט, וזהו מלבד הכוונה שצריך לכוין בלבישה לקיים מצות ציצית וכתב הב"ח שכן הדין בתפילין וסוכה אף דבשאר מצות יוצא אף שלא מכיון בה דבר כי אם שעושה המצוה לשם ד' שצוה לעשותה הנך שאני דבציצית כתיב למען תזכרו ובתפילין למען תהיה תורת ה' בפיך. ז. ובזוה"ק אחרי מות עו, ב, ועל דא בר נש דאשתכח בפתחא דביתיה שמא קדישא שדי בכתרין עלאין, כלהו ערקאן ואתרחקן מניה. ח. וראה בדברי הרמב"ן שמות יג טז, כי הקונה מזוזה בזו אחד וקבעה בפתחו ונתכוון בענינה כבר הודה בחדוש העולם ובידיעת הבורא והשגחתו, וגם בנבואה, והאמין בכל פנות התורה, מלבד שהודה שחסד הבורא גדול מאד על עושי רצונו, שהוציאנו מאותו עבדות לחירות וכבוד גדול לזכות אבותיהם החפצים ביראת שמו.

כְּשִׁיתְבוֹנוֹן הָאָדָם בְּמוֹצוֹת הַקְדוּשׁוֹת הָאֵלֶּה וַיִּפֹּר בְּקִדְשָׁתוֹ וַיִּקְיֵם אוֹתָם פָּרְאוּי לֹא יוּכַל הַיָּצֵר הָרַע לְהַתְגַּרּוֹת בּוֹ לְהַחֲטִיאוֹ, כִּי כְּשִׁיבּוֹא הַיָּצֵר הָרַע יֵאמָר לוֹ הָאָדָם, אֲנִי כִּבְר הַתְעוֹרְרָתִי בְּמוֹצוֹתַי שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם צִיצִית וּתְפִלִּין וּמְזוֹזָה שֶׁהֵם חוֹתָמָיו שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַכְשָׁו אֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְדוֹלָה הַזֹּאת וְחֻטְאֵתִי

לֵאלֹהִים זֶה דְּבַר דִּלֹּא שִׁיר, אֲנִי בִּבְקָר נִקְרָאתִי מִבְּנֵי הַיִּכְלָא דְּמִלְכָּא. וְעַכְשָׁו אֶעֱשֶׂה עֲצָמִי מִצָּרַע טָמֵא מְטֻנָּף. שְׂנֵאֲמָר בּוֹ (וַיִּקְרָא יג, מו) "בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבוֹ". לֹא אֶשְׁמַע לָךְ לְדַבֵּר זֶה, לְעֵבֶר אֵת פִּי ה' אֱלֹהֵי לַעֲשׂוֹת קִטְנָה אוֹ גְדוֹלָה^ט.

[מעגלי צדק אות י']

יָהֳרַר בְּכָבוֹד הַשְׂכִּינָה וְאַחֲרַיָּךְ כָּן יִפְּנֵס בְּפָנֶיךָ ה'

בְּרֵאשִׁית אוֹתִיּוֹת בֵּית ראש. לְרַמֵּז עַל הַשְׂכִּינָה הַנִּקְרָאת בֵּית שְׁצָרֶיךָ הָאָדָם לִידַע אוֹתָהּ תַּחֲלָה וּלְהַזְהִיר בְּכָבוֹדָהּ, וְאַחֲרַיָּךְ כָּן לִפְנֵס לִפְנֵים. דְּהֵינּוּ שֶׁהָאָדָם שֶׁחֲשָׁקָה נִפְשׁוֹ לִפְנֵס בְּגֵן אֱלֹהִים לִידַע דְּרָךְ הָאֱמוּנָה, צָרִיךְ תַּחֲלָה שְׂתַּהֲיָה בּוֹ יִרְאֵת שְׁמִים יִרְאֵה פְּנִימִית תְּהִלָּתָהּ בַּשְׂכִּינָה

וְאַחֲרַיָּךְ כָּן יִפְּנֵס לִידַע הַסְּפִירוֹת. אֲבָל אִם אֵין בּוֹ יִרְאָה אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּסְפִירוֹת כִּי לֹא יַעֲלֶה בִּידּוֹ מְאֻמָּה. וְכֵמוֹ שְׂאֲמָרוֹ בְּגִמְרָא (שבת לא, ב) אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תוֹרָה וְאֵין בּוֹ יִרְאָה דּוֹמָה לְמִי שֶׁמְסָרוֹ לוֹ מִפְּתָחוֹת הַפְּנִימִיִּים וְלֹא מְסָרוֹ לוֹ מִפְּתָחוֹת הַחִיצוֹנִים דְּמַהֲיָכָא עֵייל^י.

הוספת אמרים

ט. ובשלה"ק בפרשת קרח תורה אור, ועל אלו השלוש שלמיות, נצטוינו בשלוש מצוות שהזכירו רז"ל, כל מי שיש לו ציצית בבגדו, ותפילין בראשו ובזרועו, ומזוזה בפתחו, עליו נאמר, החוט המשולש וגו'. הנה ציצית סובבים גוף האדם בד' רוחותיו, מזורים על שלמיות הגוף. מזוזה בביתו הוא לשלמיות הממון, כל אשר לו לאדם משים בביתו וסוגר דלת לשמורו, על כן שם מזוזה, להראות שהכל מאתו יתברך, והכל ניתן לעבודתו. תפילין בראשו נגד המוח, ובזרוע מכוון נגד הלב, שהם כלי המחשבה והעיון והיא שלמיות התורה. י. בזוה"ק ז ב, בראשית רבי חייא פתח ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד, ראשית חכמה היא קרא הכי מבעי ליה סוף חכמה יראת ה' בגין דיראת ה' סוף חכמה איהי לאעלה לגו דרגא דחכמתא עלאה הדא הוא דכתיב פתחו לי שערי צדק, זה השער לה' ודאי דאי לא ייעול בהאי תרעא לא ייעול לעלמין, למלכא עלאה דאיהו עלאה וטמיר וגניז ועבדי ליה תרעין אלין על אלין ולסוף כל תרעין עבד תרעא חד בכמה מנעולין בכמה פתחין בכמה היכלין אלין על אלין, אמר כל מאן דבעי למייעל לגבאי תרעא דא יהא קדמאה לגבאי מאן דיעול בהאי תרעא יעול, אוף הכי תרעא קדמאה לחכמה עלאה יראת ה' איהי.

מפתחות
חיצונים
זה מלכות
שמים

וְחִכְמִי הַתְּלֻמוּד עֲלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם כֹּל
דְּבָרֵיהֶם מִיִּסְדִּים עַל אֲדָנִי פֹז
דָּרָךְ הָאֲמִת וּפְרוּשׁ דְּבָרֵיהֶם כִּף הוּא
דִּידוּעַ דִּהַתְּוֶרָה נִקְרָאת עַל ת"ת. וְהִירָאָה
עַל הַמְּלָכוּת, וְהַמְּלָכוּת נִקְרָאת מִפְּתָחוֹת
הַחִיצוֹנִיִּים דִּהִיא תַּחֲלֵת כֹּל הַפְּתָחִים כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמָר (תהלים קיח, יט) "פֶּתַח לִי שֶׁעָרִי
צֶדֶק". וְת"ת נִקְרָא מִפְּתָחוֹת הַפְּנִימִיִּים

דִּהוּא לְפָנִים מִן הַמְּלָכוּת. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ כֹּל
שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תוֹרָה שֶׁהוּא ת"ת וְאֵין בּוֹ יִרְאָה
שֶׁהוּא מְלָכוּת דּוֹמָה לְמִי שֶׁמָּסְרוּ לוֹ
מִפְּתָחוֹת הַפְּנִימִיִּים וְלֹא מָסְרוּ לוֹ
מִפְּתָחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים דִּהִיא מְלָכוּת שֶׁהִיא
פֶּתַח כֹּל הַשְּׁעָרִים שָׁבָה יִפְגֵּס תַּחֲלָה לֹא
זָכָה לָהּ מַחֲמַת חֶסֶד וְיִמְהִיכֵן
יִפְגֵּס. [גנזי המלך תיקון השכינה אות ט']

הקב"ה חפץ בנו שִׁנִּירָא אוֹתוֹ יִרְאֵת הַרוֹמְמוֹת

בריאת
העולם
שיתגלה
מלכותו

הִנֵּה מַלְאָכָה הַמְּלוּי הֵה תִּיּוֹ שִׁין
וְיוֹ בֵּית הֵה רִאשֵׁי תַבּוֹת תַּתְּבוֹנוֹן
וְתַסְתַּפֵּל יִפָּה תַּכְלִית בְּרִיאַת הָאָדָם הִלֵּא
נִבְרָא שִׁיֵּדַע אֲדוֹן הַכֹּל יִתְעַלֶּה הִדְרוֹ
וְיַעֲבֹדֵהוּ יוֹמָם וְלַיְלָה. וְכֵן נִמִּי מַלְאָכָה
רִאשֵׁי תַבּוֹת תִּבְיָן וְתִדַּע תַּבּוֹרָא בְּרָאָה
שֶׁתַּעֲבֹדֵהוּ, וְהַפְּנִיָה פְּשׁוּטָה דְעַל מִי וְעַל
מָה בְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, וְיִמָּה
תּוֹעֵלֶת יֵשׁ לוֹ בּוֹ רַק כְּדִי לְהִרְאוֹתוֹ מְלָכוּתוֹ
שֶׁהוּא אֲדוֹן הַכֹּל יַחֲיד וְאֵין זּוּלָתוֹ, וּבְרָא
אֶת הָאָדָם כְּדִי שֶׁתַּתְּגַלֶּה מְלָכוּתוֹ
בַּתְּחִיל וְיִירָאוּ מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה
הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (קהלת ג, יד) "וְהָאֱלֹהִים

עֲשָׂה שִׁירָאוּ מִלְּפָנָיו". וְהִנֵּה לֹא בְּרָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ כִּי אִם
בְּשִׁבִּיל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּקְבְּלוּ הַתּוֹרָה וְיִקְיָמוּ
מִצְוֹתֶיהָ וְעַל יָדָם תַּתְּגַלֶּה אֱלֹהוּתוֹ יִתְבָּרַךְ
וּמְלָכוּתוֹ וְכֵמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם
לְבִרְכָּה (תנחומא בראשית ג) "בְּרִאשִׁית בְּרָא
אֱלֹהִים" בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוּ (ירמיה ב, ג)
"רִאשִׁית תְּבוּאָתוֹ", "בְּרָא אֱלֹהִים אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". וְאֶפְלוּ הַמְּלָאכִים לֹא
נִבְרָאוּ כִּי אִם בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל, וְהַצְּדִיקִים
הַגְּמוּרִים מְעַלִּים מִן הַמְּלָאכִים דְּנִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים מִפְּנִימִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת, וְנִשְׁמוֹת
הַמְּלָאכִים בְּחִיצוֹנִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת י".

הוספת אמרים

יא. וראה לשערי קדושה למהרח"ו חלק ג שער ב, עוד יש אור אחר בצורת אדם הנקרא מחצב המלאכים, שזמנו נחצבו כל המלאכים וגם הוא נכלל מכל פרטים הנזכרים כולו והוא מלובש חיצון על אור מחצב הנשמות וכו' ומעתה נתבאר כל תשובות השאלות שכתבנו בתחלת שער זה. כי הנה אור מחצב הנשמות פנימי ועליון מאור מחצב המלאכים ולכן הן משתתו, כי על ידו נמשך הארתם וחיותם מאור העשר ספירות אליהם.

לירא מה'
רק יראת
הרוממות

**וַיֵּשׁ לְרִמְזָה בַּפְּסוּק בְּרִאשִׁית בְּרֵא
אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ**
(בראשית א, א) שְׁהוּא רָאשֵׁי תְבוֹת תְּכָלִית
בְּרִיאַת יִשְׂרָאֵל שִׁיפִירוֹ רֹמְמוֹת אֲדוֹן
אֲדוֹנִים מַלְכוּתוֹ בְּכָל מַשְׁלָה שׁוֹנָא רִשְׁע
אוֹהֵב צֶדֶק יִתְבָּרַךְ יִתְרוֹמֵם תְּהִלָּה לְבָדוֹ
תְּאוֹת. לְרִמְזָה דְּעֶקֶר בְּרִיאַת הַעוֹלָמוֹת
בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְעֶקֶר יִשְׂרָאֵל כְּדִי שִׁיפִירוֹ
כְּבוֹד הַדָּר מַלְכוּתוֹ וְתִהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל
פְּנֵיהֶם מִפְּנֵי גָדֹל וְרֹמְמוֹת מַלְכוּתוֹ, וְלֹא
מִפְּנֵי דְבַר אַחֵר, דְּהֵינּוּ לֹא תִהְיֶה הִירָאָה
יִרְאַת הָעֶנֶשׁ וְלֹא יִרְאָה כְּדִי לְקַבֵּל שְׂכָר,
שְׂאִין זֶה יִרְאָה שְׁלָמָה וְאִין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזָה
הִירָאָה רַק בִּירְאַת הַרֹמְמוֹת בְּלִי שׁוּם פְּגִיָּה
אַחֲרֵת כָּלָל. וְאַפְשָׁר דְּזֶה הִיא פְּנִיַת שְׁלָמָה
הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (משלי כד, כא) שְׁאֲמֹר
”יִרְאָה אֶת ה’ בְּנֵי וְמְלָךְ עִם שׁוֹנִים אֵל
תִּתְעַרְבֵּר” בָּא שְׁלָמָה הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם
לְהַזְהִיר אֶת הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה יִרְאָה אֶת ה’ יִרְאַת
הַרֹמְמוֹת מִפְּנֵי כְבוֹד הַדָּר מַלְכוּתוֹ שְׁהוּא
בְּרֵא אֶת הָעוֹלָם כְּרִצּוֹנוֹ הַטוֹב וְהוּא אֶחָד
אִין בִּלְעָדוֹ, וְחַיִּיבִים כָּל הַבְּרוּאִים לִירְאָה
וְלֹאֲהַבֵּה אוֹתוֹ מִפְּנֵי כְבוֹד יְקָר הַדָּר מַלְכוּתוֹ
וְגִדְלַת רֹמְמוֹתוֹ, וְלֹא תִהְיֶה הִירָאָה תְּלוּיָה
בְּשׁוּם דְּבַר. וְעַל זֶה אָמַר ‘יִרְאָה אֶת ה’ בְּנֵי

וְמְלָךְ’ דְּהֵינּוּ הִירָאָה שְׁתִּירָא אֶת ה’ הוּא
מִפְּנֵי שְׁהוּא מְלָכוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאִין זִוְלוֹתוֹ
דְּהֵינּוּ שְׁתִּהְיֶה הִירָאָה יִרְאַת הַרֹמְמוֹת
וְאִינֶה תְּלוּיָה בְּשׁוּם דְּבַר כָּלָל. ‘עִם שׁוֹנִים
אֵל תִּתְעַרְבֵּר’ דְּהֵינּוּ הַמְּשֻׁנִּים שִׁירְאָתָם הִיא
מִפְּנֵי הָעֶנֶשׁ אוֹ שִׁיִּקְבְּלוּ שְׂכָר אֵל תִּתְעַרְבֵּר.”

**וְכֵן נִמֵּי מִשְׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אָמַר
לְיִשְׂרָאֵל בְּתוֹכָהּ (דְּבָרִים כח, נח)
”לִירְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הִזָּה אֶת
ה’ אֱלֹהֶיךָ”. אָמַר לָהֶם מִי לֹא יִירָא מִי לֹא
יִפְחַד מִן הַמְּלָךְ הַגָּדוֹל הִזָּה מִפְּנֵי עֹז הַדָּר
כְּבוֹדוֹ וְנוֹרְאוֹתָיו, וְאָמַר לָהֶם צְרִיכִים אַתֶּם
שֶׁתִּדְּעוּ כִּי אִין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אִמָּה
אַחֲרֵת שְׁתִּירָא מִמֶּנּוּ וְתִעַבְדֶּהוּ כִּי אִם
אַתְכֶּם דְּוָקָא, שְׁהֵרִי שְׁבָעִים אֲמוֹת אַחֲרִים
בְּרֵא וְלֹא בָּחַר בְּשׁוּם אִמָּה בָּהֶם רַק בָּכֶם
דְּוָקָא. וְזֹאת תוֹסֶפֶת נוסֶפֶת עַל הָרַשׁוֹנִים
וְצְרִיכִים אַתֶּם לְהַתְּבוּנָה וְלִהְיִיר בָּהּ, וְהוּא
שֶׁתִּפְּיִירוֹ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִצַּד גְּדֻלַּת מַעֲלַת
כְּבוֹדוֹ וּמַלְכוּתוֹ חוֹבָה עַל כָּל הַבְּרוּאִים
לְקַבֵּל מַלְכוּתוֹ, וְעוֹד אַתֶּם יֵשׁ בָּכֶם תוֹסֶפֶת
נוֹסֶפֶת עַל כָּל הַבְּרוּאִים שְׁלֹא בָּחַר בְּשׁוּם
אִמָּה אַחֲרֵת שִׁיִּקְבְּלוּ מַלְכוּתוֹ עֲלֵיהֶם
וְתִקְרָא אֱלֹהֵתוֹ עֲלֵיהֶם זִוְלוֹתִי עֲלֵיכֶם
שְׁהֵרִי לֹא נִקְרָא רַק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.**

הקב"ה
חפץ רק
בבני

הוספת אמרים

יב. ובערבי נחל פרשת אחרי, ביאר בענין היראה, וז"ל, מ"ש (ברכות ל"ג ע"ב) בפסוק (דברים י', יב) מה ה' שואל מעמך כו' אטו יראה מלתא זוטרתא כו', ופירשנו על פי מה שאמרנו פחד על הקרובים יראה על הרחוקים, כך יש ב' מיני יראת ה', יש אשר ה' עמו בכל מקום על דרך שוית' ה' לנגדי תמיד ואז הפחד רב מאוד כי עומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ויש אשר איננו במדרגה זו ועכ"פ ירא את ה' מעשות רע, וזה אינו בגדר פחד רק גדר יראה כירא מדבר רחוק, לז"א דעכ"פ שואל ה' מעמך שתהיה בגדר יראה ואח"כ יעזור שתהיה בגדר יוטר מזה.

בניי
חייבים
ביותר
ביראת ה'

הנכבד והנורא הזה'. ועוד זאת יתרה
בכם, את ה' אלהיך שלא קרא אלהותו
כי אם עליך דלא ברא הקדוש ברוך הוא
ובחר בהם, אלא כדי שיקבלו מלכותו
עליהם ויעבדוהו.

[שערי תשובה אות י"א]

ואם כן משני דרכים אתם חייבים
בכבודו וביראתו יותר מן הכל,
חדא מחמת גדלתו וכבודו יתברך, ועוד
שלא בחר בשום אמה רק בה שעליה
השירה שכינתו ואלהותו לא נקראת כי
אם עליה, וזהו שאמר 'ליראה את השם

באור יראה פנימית

שאמר הנביא, (מלכים א יז, א) "כי ה' אֲשֶׁר
עֲמַדְתִּי לִפְנֵי דְהִינוּ דְּבָכָל שְׁעָה חוֹשֵׁב
כָּאֵלֹהִי הוּא לִפְנֵי ה'" וכשחושב כה האדם
לעולם לא יחטא^י. והנה נמי "יראת" עם
הכולל גימטריא "ברית" לרמז דשניהם
שקולים, יראת ברית, ולכן כשיפגם ברית
תבוא יראת שהיא גימטריא ברית ותכפר
על ברית, ולכן ירבה ביראת שמים ובא
הרמז על נכון דיתקון ברית ירדף אחר
יראת שמים. [גנזי המלך אות י']

בראשית ראשי תבות תקון ברית רדף
אחר יראת שמים. לרמז
דהפגם בברית בעונו נרגן מפריד אלוף
שמים. והיראה תהיה יראה הפנימית.
והיראה הפנימית היא שיחשב בכל עת
שהשכינה כנגדו ויפחד וירעד ממנו כאדם
שעומד לפני שליט תקיף ולא יוכל לפנות
מיראתו זמין ושמאל, וכמו שאמר דוד
המלך עליו השלום, (תהלים טז, ח) "שויתי
ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט" וכמו

מי שיש בו יראת ה' דבריו נשמעים

האלהים ירא ואת מצותיו שמור", דהינו
שלמה המלך עליו השלום מזהיר לאדם,

שלמה המלך עליו השלום (אמר) (קהלת
יב, יג) "סוף דבר הכל נשמע את

הוספת אמרים

יג. וראה בחובות הלבבות השער העשירי שער אהבת ה' פרק ו, שמסביר בענין יראת הרוממות יראה לכבודו
ורוממותו ועוצם גבורתו, ואיננה סרה מן האדם ולא נפרדת ממנו כל ימי חייו, וזאת העליונה שבמדרגות יראי אלהים,
אשר נזכרו בספרים ביראה, והוא המביא אל האהבה הזכה והכוסף המצער. ומי שהגיע אל המדרגה הזאת מן היראה
לא יאהב ולא יירא זולת הבורא, כמו שסיפר אחד מן החסידים על אחד מהיראים, שמצאו ישן באחד המדברות
ואמר לו, האיך ירא מן האריה, שאתה ישן במקום הזה, אמר לו, אני בוש מאלהים, שיראני ירא זולתו.

וּמְרָצָה עֲלֵיהֶם, צָרִיף שְׁתֵּהִיָּה אֶת הָאֱלֹהִים
יֵרָא וְאֶת מְצֻתָּיו שְׁמוֹר, בָּזָה יִהְיוּ
מְקַבְּלִים דְּבָרֶיךָ בְּעֵינֵי שׁוֹמְעֵיהֶם, **פִּי זֶה
כָּל הָאָדָם, דְּהִינוּ כָּל עֶקֶר בֵּיאת הָאָדָם לְזֶה
הָעוֹלָם, עַל מַנַּת כֵּן בָּא שְׁתֵּהִי כָּל מַעֲשֵׂיו
לְשֵׁם שְׁמַיִם.** [מחשף הלבן פר' נח]

אִם רְצוֹנוֹ שְׁתִּיקְבְּלוּ דְבָרֵי תוֹרָה שְׁיֵאמֹר
לְאַחֲרִים בְּעֵינֵיהֶם וַיִּקְנֻמוּ דְּבָרָיו, צָרִיף
שְׁתֵּהִיָּה יֵרָא אֱלֹהִים וַיִּהְיֶה לְזִמְד תוֹרָה
לְשִׁמָּה, וְזֶהוּ שְׁאֵמֹר סוּף דְּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע,
דְּהִינוּ אִם רְצִיתָ שְׁכָּל מָה שְׁתֵּאמֹר
וְתִשְׁפֹּט וְתוֹכִיחַ לָעַם יִהְיֶה נִשְׁמָע וּמְקַבֵּל

תַּחֲלַת תִּקּוּן מְרַבָּה הָעֲלִיוֹנָה יִרְאֵת ה'

רִאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה' שְׁכָּל טוֹב לְכָל עֲשִׂיהֶם: (תהלים קיא, י)

כֵּן שְׁפִיר קָרִינוּ לִירְאָה מַעֲשֵׂה, דְּהִכִּי
עֲקָרָה וְשִׁרְשָׁה.

וְזֶה שְׁאֵמֹר 'רִאשִׁית חֲכָמָה', דְּהִינוּ תַּחֲלַת
כָּל תִּקּוּן מְרַבָּה הָעֲלִיוֹנָה הַקָּדִים
תַּחֲלָה 'יִרְאֵת ה'' שֶׁהוּא הַמַּעֲשֵׂה כְּאֵמֹר,
וְזֶהוּ שְׁמֻסִּים 'שְׁכָּל טוֹב לְכָל עֲשִׂיהֶם',
דְּהִינוּ דְּלַעוֹלָם אֵין הַמְצוֹת נִקְרָאִים שְׁכָּל
טוֹב דְּהִינוּ שֶׁהֵם נְאִים וּמְקַבְּלִים רַק אִם
קִדְמָה לָהֶם עֲשִׂיָּה, וְזֶהוּ 'לְכָל עֲשִׂיהֶם',
דְּהִינוּ שִׁיקָדִים הַמַּעֲשֵׂה".

[מחשף הלבן פר' בחוקתי]

וְהַכּוֹנֶה שְׁאֵמֹר (דוד המלך עליו השלום),
רִאשִׁית תִּקּוּן חֲכָמָה שֶׁהוּא
עוֹלָם הָעֲלִיוֹן, תַּחֲלַת הַתִּקּוּן הוּא הַמַּעֲשֵׂה
שֶׁהוּא יִרְאֵת ה', וְקָרִי לַמַּעֲשֵׂה יִרְאָה
מִשּׁוּם דְּהִכִּי רְאוּי לְהִיּוֹת, מִשּׁוּם דְּאִית
יִרְאָה וְאִית אַהֲבָה, וְיִרְאָה קָרִי חִיצוֹנִיּוֹת
וְאַהֲבָה קָרִי פְּנִימִיּוֹת, וּמִלַּת יִרְאָה נִמְי
בְּמַלּוּי **יֵד רִישׁ אֱלֹף** הַמַּלּוּי גִּימְטְרִיא **נִפְשׁ**,
וְהַמַּעֲשֵׂה הוּא בְּנִפְשׁ, כִּי הַנִּפְשׁ בְּכָל
מְקוֹם הִיא בְּעֲשִׂיָּה שְׁשֵׁם הוּא הַמַּעֲשֵׂה,
וְעוֹד הַמַּלְכוּת נִקְרָאת יִרְאֵת ה', וְהַמַּלְכוּת
בְּכָל עוֹלָם הִיא בְּעֲשִׂיָּה דְּאוֹתוֹ עוֹלָם, אִם

הוספת אמרים

יד. ועיין בזוה"ק ויקהל רטז א. לבתר אהבה כמה דאוקמוה, דאהבה שריא לבתר יראה ורזא דמלה כיון דשארי יראה
על רישיה דבר נש אתער לבתר אהבה דאיהו ימינא.

מי שדבק ביראת השם אינו בטל מעבודת ה' לעולם

(תהלים קיט, קמג)

צר ומצוק מצאוני, מצותיה שששעי:

הראשון שנשא, ואמרו לו תלמידיו לא
למדתנו רבנו שחתן פטור מקריאת שמע
בלילה הראשון אמר להם איני שומע
לכם לבטל הימני על מלכות שמים אפלו
שעה אחת וזה שאמר 'צר ומצוק
מצאוני' ואפלו הכי, אני חשוב כאלו לא
יש לי שום צרה, ועומד על משמרת
ומשתעשע לפניה במצותיה כאשר אני
בשלוה, וזה שנאמר 'מצותיה שששעי'.
[אלף בינה]

בא לומר, שהוסיף חמרא יתרא, דקימא
לן "אנוס רחמנא פטרה" (בבא קמא
כח), דמי שהווא אנוס פטור מן התורה ומן
המצוות. אמנם מי שדבק ביראת השם
ואהבתו בתכלית, אינו חושש לשום דבר
שבועולם, וכל טרדות העולם ומאדעותיו
וצרותיו, נחשבים אצלו כאין, ואינו
מתבטל מעבודתו יתברך כלל. וכמו
שמצינו (ברכות פ"ב, ה) ב'רבן גמליאל עליו
השלום, שקרא קריאת שמע בלילה

התקונים למעלה נעשים רק על ידי יראי שמים

הם הנקראים שושביני דמטרוניתא,
ואפשר שעל הבנין הזה שנבנית השכינה
בכל בקר, אמר דוד המלך עליו השלום
(תהלים קכב, ג, ד) "ירושלם הבנויה כעיר
שחברה לה יחדו, ששם עלו שבטים
שבטי יה עדות לישראל", הפונה דבא דוד
המלך עליו השלום לעורר לבות בני
ישראל להתקדש וליראה את השם

מאחר שהשכינה עמנו בגלות בצער
גדול, ראוי לכל ירא אלהים
להיות דואג על צערה בכל יום, וישמור
עצמו מפל חטא אפלו קל, ויקים כל
מצוה שתזדמן ותבוא לידי פהלקתה,
ויתפלל פראוי כל יום שלש תפלות, כדי
שעל ידי כל זה יזכה להיות לו חלק בבנין
השכינה שנבנית בכל בקר, והאכים לזה

ירא שמים
דואג
לצער
השכינה

וּלְאַהֲבָה אוֹתוֹ וּלְעֲבֹדוֹ מִלֵּב וּמִנֶּפֶשׁ, כִּי־יִשְׁכַּלּוּ עַל יְדֵי תַּפְלָתָם לִבְנוֹת שְׂכִינֹת עֲזָנוּ וְלַחֲזִירָה וְלַהֲשִׁימָה בְּכָל בְּקָר פְּרָצוּף גָּמוּר בַּת עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְשִׁלְמוּתָהּ הוּא עַל יְדֵי כָּלּוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל שֶׁמֶרְאֵשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹפּוֹ, שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ חֶלֶק בָּהּ, אֵף בְּזֹאת יֵשׁ חִלּוּק, דְּמִי שֶׁהוּא יֵרָא הַשֵּׁם עַל יְדֵי תַּפְלָתוֹ עוֹשֶׂה סִינֵעַ וְתִקּוֹן בְּבִינָה, וְכָל מִי שֶׁאֵין בּוֹ יִרְאַת הַשֵּׁם לֹא בִּלְבַד שֶׁאֵינוֹ מֵתִקֵּן אֲלָא מְקַלְקֵל וְעוֹשֶׂה בָּהּ פָּגָם חֹסֶם וְשָׁלוֹם, וּמִפְּנֵי זֶה יִתְרַד לֵב אִישׁ וְיִתֵּר מִמִּקּוֹמוֹ, וְיִהְיֶה זָהִיר וְזָרִיז שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִן הַמְּקַלְקָלִים רַק מִן הַמֵּתִקְּנִים^{טו}.

וְצָרִיד: לְדַעַת כִּי הַשְׂכִּינָה חוֹבָה לַהֲתַתְּקֵן וְלַהֲבִנּוֹת בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי יִרְאֵי הַשֵּׁם וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, וּמִי שֶׁאֵין בּוֹ יִרְאַת הַשֵּׁם וְאֵין לוֹ חֶלֶק בְּבִנְיַן הַשְׂכִּינָה, לוֹ לְבַדּוֹ נִשְׁאָר הַפָּגָם וְהַחֲסִירוֹת, אֲבָל הַשְׂכִּינָה מְשַׁתְּלֶמֶת בְּכָל בְּקָר, וְעַל זֶה אָמַר הַפְּסוּק (דְּבָרִים ל"ב, ה) "שַׁחַת לוֹ לֹא, בְּנִיּוֹ מוֹמָם", כְּלוּמַר לְעֲנִין הַשְׁתַּלְמוּת הַשְׂכִּינָה בְּכָל יוֹם אֵין עוֹן הֶרְשָׁעִים מְעַכֵּב, דְּחוֹבָה לַהֲבִנּוֹת בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי יִרְאֵי הַשֵּׁם וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, וְלֹא נִשְׁאָר הַפָּגָם וְהַחֲסִירוֹן **רַק בְּרִשְׁעִים שֶׁנִּחְסְרוּ חֻלְקָם מִמֶּנָּה**, וְזֶהוּ 'שַׁחַת לוֹ לֹא' דְּהֵינּוּ הַהִשְׁחָתָה וְהַחֲסִירוֹן מִצַּד בְּנִין הַשְׂכִּינָה שֶׁבְּכָל יוֹם לֹא יֵשׁ, וְהֶרְשָׁעִים בָּם

השכינה
נתקנת
בכל יום
והחסרון
רק
ברשעים

נִשְׁאָר הַפָּגָם וְהַמוּם, וְזֶהוּ בְּנִיּוֹ מוֹמָם, דְּהֵינּוּ נִשְׁאָר מוֹמָם בָּם, דְּלֹא יֵשׁ לָהֶם חֶלֶק בַּשְׂכִּינָה.

וְאִפְשָׁר: דְּעַל זֶה אָמַר בְּאִיּוֹב (י"ח, ד) "טִרְף נִפְשׁוֹ בְּאִפּוֹ הִלְמַעְנָה תַּעֲזֹב אֶרֶץ וְיַעֲתֵק צוּר מִמִּקְמוֹ", דְּבִגְמָרָא (ברכות ה, ב) דְּרִשּׁוּ נִפְשׁוֹ עַל הַתַּפְלָה, שֶׁאֲמָרוּ טוֹרְפִין לוֹ תַּפְלָתוֹ בְּכַנּוּי, וּלְפִי דְּרַכְנֵי מְדַבֵּר עַל מִי שֶׁמַּעֲשִׂיו רָעִים, וְגוֹרֵם שְׁטוּרְפִין לוֹ תַּפְלָתוֹ בְּכַנּוּי וְאִינָה מִתְקַבֵּלָתָהּ, וְאָמַר לוֹ דְּמָה שֶׁאֵין תַּפְלָתוֹ מִתְקַבֵּלָתָהּ בְּזֶה אֵין חֲסִירוֹן לְבִנְיַן הַשְׂכִּינָה, דְּהִיא חוֹבָה לַהֲבִנּוֹת בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי יִרְאֵי ה' וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, וְהַחֲסִירוֹן לֹא נִשְׁאָר כִּי אִם לְרִשָּׁע שֶׁאֵין לוֹ חֶלֶק בְּבִינָה, וְזֶה שֶׁאֲמַר 'טִרְף נִפְשׁוֹ', כְּלוּמַר אֲתָה הֶרְשָׁע שֶׁעַל יְדֵי מַעֲשִׂיךָ הָרָעִים טוֹרְפִין לָךְ תַּפְלָתְךָ וְאִינִים מְקַבְּלִים אוֹתָהּ וְזֶהוּ טִרְף נִפְשׁוֹ הִיא תַּפְלָתוֹ, 'בְּאִפּוֹ' בְּשִׁבִּיל מַעֲשִׂים הָרָעִים שֶׁהֵם חֲרוֹן אָף, אֵל תַּחֲשֹׁב דְּכִין שְׁטוּרְפִים תַּפְלָתְךָ יֵשׁ חֲסִירוֹן וּפָגָם חֹסֶם וְשָׁלוֹם בַּשְׂכִּינָה, **דַּע לָךְ שֶׁאֵין חֲסִירוֹן וּפָגָם בְּבִינָה**, וְזֶה שֶׁאֲמַר 'הִלְמַעְנָה תַּעֲזֹב אֶרֶץ' הִיא הַשְׂכִּינָה, דְּהֵינּוּ וְכִי הַשְׂכִּינָה בְּשִׁבִּיל תַּפְלָתְךָ שֶׁהִיא נִטְרַפֶּת תִּהְיֶה נִעְזָבֶת וּפָגָם בְּבִינָה, אֵין בְּבִינָה נִפְגָּם,

מי
שמעשיו
רעים אין
תפלתו
מתקבלת

הוספת אמרים

טו. וראה בזוה"ק ויקהל קצד ב, אלא מהכא אוליפנא רזא לצלותא דבר נש, דדחיל למאריה ומכוין לביה ורעותיה בצלותא אתקין תקונא דלעילא כמה דאוקימנא, בקדמיתא בשירין ותושבחון דקאמרוין מלאכין עלאין לעילא ובההוא סדורא דתושבחון דקא אמרי ישראל לתתא איהי קשיטת גרמאה ואתתקנת בתקונהא כאתתא דאתקשטת לבעלה ובסדורא דצלותא בההוא תקונא דצלותא דמיושב אתקינו עולמתהא וכל אינון דילה ומתקשטן כל אינון בהדה וכו'.

ח"ו הפגם
רק
ברשעים
עצמם

ומה שאמר 'ויעתק צור ממקמו', צור הוא ת"ת, דבהפגם השכינה גם ת"ת נפגם חס ושלום, ואינו נפגם בשום בקר לא ת"ת ולא מלכות, והפגם והחסרון לא נשאר כי אם ברשע שאין לו חלק לא בת"ת ולא במלכות, וזה שאמר אחריו (שם ה) "גם אור רשעים ידעך", שלא יהיה לו חלק בשכינה, "ולא יגה שביב אשו", שלא יהיה לו חלק בת"ת, וזה שאמר 'ירושלם הבנויה' היא שכינת עֲזָנו שנובנית בכל יום, והיא נבנית על ידי כל ישראל, וזהו 'פער שחברה לה יחדו', דהינו שהיא כמו עיר שמתחברים כל העולם לבנותה,

התיקון
נעשה רק
ע"י יראי
ה'

ואומר דוד המלך עליו השלום דעו לכם בני ישראל, שאף על פי שבנינה על ידי כל ישראל, אין הרשעים במנן הבנין הזה, **שאינה נבנית רק על ידי יראי ה' וחושבי שמו**, שהרי תדעו, שהשבטים שמהם יצאו כל ישראל הם משרשים בשכינה, וכמו שהשבטים קדושים שבטי יה, כן צריך להיות הנמנה בבנין השכינה להיות ירא השם בקדושה ובטהרה פראוי ואז יהיה לו חלק בבנין השכינה, וזה שאמר 'ששם עלו שבטים שבטי יה',

וכמו שהשבטים שמשרשים בשכינה כלם קדושים, משם 'עדות לישראל' שהם כל זרע ישראל הבאים להודות לה', דהינו להתפלל, שהוא עת בנין השכינה, צריכים להיות יראי השם פראוי כדי שתבנה השכינה על ידם,

בקשת
הצדיקים

והנה הצדיקים יראי השם כל מגמתם מבקשים מלפניו יתברך שיתן להם עזר וסיוע שיהיה להם חלק בבנין השכינה, שזהו תכלית רצונו יתברך להיות שלמה פראוי, ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים עט, ט) "עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמו, והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמו". מבקש דוד מהקדוש ברוך הוא שיעזרהו על בנין השכינה, וזהו 'עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמו' שהיא השכינה, ועוד "דבר כבוד" גימטריא "רחל", להורות בברור דעל רחל שכינת עֲזָנו הוא מזכר, 'והצילנו וכפר על חטאתינו', הצילנו מיצר הרע שלא ידחנו מהדבק בה, 'וכפר על חטאתינו' מה שעבר עלינו כפר, וכל זה 'למען שמו', כדי לעשות תקון לשכינתה, דזהו רצונה. [מחשף הלבן פר' ויגש]

גָּדוֹל תִּלְמוּד שְׂמִינֵי לַיָּדִי מַעֲשֵׂה וּבְקָל אֶפְשָׁר לְבוֹא לַיָּדִי יִרְאָה

וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹךְ כִּי אִם לִירְאָה אֶת
ה' וְכו': (דברים י, יב)

דְּמַאֲת ה' נִגְזְרָה עָלָיו חֲכֻמַּת הַתּוֹרָה
מִמִּילָא יִרְאֵת ה' קִלָּה בְּעֵינָיו לְקִיָּמָה,
דְּגָדוֹל תִּלְמוּד שְׂמִינֵי לַיָּדִי מַעֲשֵׂה, וְעוֹד
אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבָרְכָה (פסחים ג,
ב) 'לְעוֹלָם יַעֲסֹק אָדָם בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא
לְשִׁמָּה שְׂמִתּוֹף שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה',
כְּשִׁירְגִיל תָּמִיד לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בְּהִכָּרַח
הִיא מְבִיאָתוֹ לַיָּדִי יִרְאָה, דְּכָךְ הִיא דִּרְכָּה
לְהוֹרוֹת חֲטָאִים בְּדִרְכָּה^{טז}.

וְאִם כֵּן שֶׁהַחֲכֻמָּה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הִיא
מַאֲת ה' מִמִּילָא הִירְאָה קָל בְּעֵינָיו
לַעֲשׂוֹתָהּ, **שֶׁהַתְּלִמּוּד שְׂנֵתָן לוֹ ה' הוּא**
מְבִיאוֹ לַיָּדִי מַעֲשֵׂה, בְּשִׁלְמָא אִם הָיָה גַם
הַתְּלִמּוּד תִּלְוִי בִּידִיכֶם שֶׁהוּא הַעֲקָר
הַמְּבִיֵּא לַיָּדִי הִירְאָה, הָיָה הַדְּבָר קִשָּׁה
בְּעֵינֵיכֶם, אִךְ מֵאַחֵר שֶׁהַתְּלִמּוּד תִּלְוִי בְּיָדִי
וּמֵאַתִּי בָּא לָכֶם, **רַב הִירְאָה מֵהַתְּלִמּוּד**

הִנֵּה לְכַאֲוָרָה מִלְתָּא דְתַמְיָהָא זֶה,
דְּבִאָמְרוּ 'מָה ה' שֶׁאֵל מַעֲמֹךְ
כִּי אִם לִירְאָה', פֶּשֶׁט הַדְּבָרִים הוּא, דִּישׁ
כַּמָּה דְּבָרִים שְׂבִיד אָדָם לַעֲשׂוֹתָם וְיֻכַּל
לַעֲשׂוֹתָם, וְלֹא שֶׁאֵל מְמַנֵּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא כִּי אִם הִירְאָה, וְלֹא שִׁיף בִּיד
הָאָדָם שׁוֹם דְּבִר לַעֲשׂוֹת לֵה' זֹולַת
הִירְאָה, דְּזָה דִּקְאָה לְבִדָּה תִּלְוִיָּה בִּיד
הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם
לְבָרְכָה (ברכות לג, ב) 'הַכֹּל בְּיָדִי שְׂמִינֵי
חוּץ מִירְאֵת שְׂמִינֵי'.

וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּרָךְ פֶּשֶׁט, דְּהִנֵּה אָמְרוּ
רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבָרְכָה (נדה טז,
ב) דְּבִשְׁעַת הָרִיוֹן מַעֲלָה הַמְּלָאךְ הַטָּפָה
לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹמַר טָפָה זֶה
מָה תִּהְיֶה עָלֶיהָ **חֲכָם** אוֹ טִפֵּשׁ, וְיֵשׁ
לְאוֹקוּמֵי **חֲכָם זֶה אֶפְלוֹ בַּתּוֹרָה**, וְכִיּוֹן

הַתּוֹרָה
מְבִיָּאָה
יִרְאָה^{טז}

הוספת אמרים

טז. וראה בתיקוני זהר דף ו א, בגין דאיהי יראה דנפקת מגו תורה דאיהי עמודא דאמצעייתא, דאיהי יקו"ק, דבגינה אוקמוהו מארי מתניתין, גדולה תורה שמביאה לאדם לידי מעשה, דאי בר נש לא ידע אורייתא ואגרא דפקודיא דילה, ועונשין דילה למאן דעבר על פקודיא, ומאן הוא דברא ליה וברא אורייתא, ומאן הוא דיהב לה לישאל, איך דחיל ליה ונטיר פקודיו, ובגין דא אמר דוד לשלמה בנו, דע את אלהי אביך ועבדהו, דאי בר נש לא אשתמודע ההוא דיהב ליה אורייתא, ומני ליה לנטרא לה, איך דחיל מניה ועבד פקודיו, ובגין דא אוקמוהו רבנן, ולא עם הארץ חסיד, ואין בור ירא חטא.

הסבר מהו
המעט
שנשאר
לאדם

וְעָקְרָהּ הוּא מִן הַתְּלִמוּד, וְלֹא תִלָּה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּלִמוּד בְּיָדְכֶם רַק
בְּיָדוֹ וַיִּתְּנֵנוּ לָכֶם, נִמְצָא לֹא שָׁאֵל מִכֶּם רַק
יִרְאָה בְּלֹא חֲכָמָה, וּמֵאַחֵר שֶׁהוּא נָתַן לָכֶם
הַחֲכָמָה הִרִי הַיִּרְאָה קֵלָה בְּעֵינֵיכֶם
לַעֲשׂוֹתָהּ בְּלִי טֶרַח וְלִמָּה תִרְפוּ עֲצָמְכֶם
מִמָּוֶה. [מחשף הלבן פר' עקב]

בָּאָה, נִמְצָא לֹא נִשְׁאַר לָכֶם לַעֲשׂוֹת מִצַּד
הַיִּרְאָה כִּי אִם מְעַט מְזִיעַר, וְדָבָר מוֹעֵט
תּוֹכְלוּ לַעֲמֹד בּוֹ, וְזֶה שֶׁאָמַר 'מָה ה'
אֵלֶיךָ שָׁאֵל מֵעַמְּךָ כִּי אִם לִיִּרְאָה',
הַפְּנִיָּה בֵּינוֹ שֶׁהַיִּרְאָה תִּלְוִי בַּחֲכָמָה, דָּאִם
אֵין חֲכָמָה אֵין יִרְאָה, וְגִדּוֹל הַתְּלִמוּד
שֶׁמִּבִּיא לִידֵי מַעֲשֵׂה, אִם כֵּן שָׁרֵשׁ הַיִּרְאָה

בְּעֶסְקוֹ תָּמִיד בַּתּוֹרָה יָבֹא לִיִּרְאַת שְׁמַיִם

(תהלים קיט, נט)

חֲשַׁבְתִּי דְרָכֵי וְאַשְׁיִיבָה רַגְלִי אֶל עֲדֹתֶיךָ:

בְּבֵית בֵּין בְּלָכְתוֹ בְּדֶרֶךְ בֵּין בְּשִׁכְבוֹ בֵּין
בְּקוּמוֹ. אֵין רְפוּאָה וְתִקּוֹן לְאָדָם כְּמוֹ
זֶה דִּמְאַחֵר שֶׁלֹּא יִסִּיר דְּבָרֵי תּוֹרָה
מִמָּוֶה בְּשׁוּם זְמַן וְעַת אֵין תִּקּוֹן לִיִּרְאַת
שְׁמַיִם יוֹתֵר מִזֶּה".

[מעגלי צדק אות ח']

אֶפְשָׁר לְרַמֵּז דְּהִנֵּה פְּתוּב בְּדַבְּרֵי תּוֹרָה
(דברים ו, ז) "וְדַבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ
בְּבֵיתְךָ וּבִלְכְּתְךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ".
וְכַשִּׁיתְּבוֹנֵן הָאָדָם וַיִּסְתַּכַּל בְּאַזְהָרָה זֹ
שֶׁהַזְהִירָה עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה שֶׁלֹּא יִמּוּשׁוּ
מִפִּי הָאָדָם בְּשׁוּם זְמַן בֵּין בְּשִׁבְתּוֹ

הוספת אמרים

יז. ויש לציין דברי הריב"ש בתשובות בסיומן מה ד"ה אמנם, שאל הנגיד רב שמואל הלוי ז"ל, מרבינו האי גאון ז"ל, אם מותר להתעסק באותן החכמות. והשיב לו, וז"ל, תקון הגוף, ומשור הנהגת האדם, הוא עסק המשנה והתלמוד, וכו' ולא תמצא יראת שמים ויראת חטא וזריזות וענוה וטהרה וקדושה, אלא במתעסקים במשנה ובתלמוד. עכ"ל
התשובה ההיא.

מי שיראת ה' בו מלאכי מרום אינם נפרדים ממנו

שפטים ושטרים תתן לה בכל שערך אשר ה' אלהיך נתן
לה וגו': (דברים טז, יח)

ג, א. והנה מי שיראת ה' נגד פניו מאמת ומקיים דברי חכמים וכשמעו דברי האהר הקדוש הקדושים האלה. יקשרם על לבו ויעשם עטרה על ראשו וידע נאמנה בודאי גמור שהמלאכים הנזכרים הם עמו והם מזהירים אותו. וצריך לשמע לאזהרתם כדי שלא יברחו ממנו רק ישארו עמו ויהיו בעוזריו נגד יצר הרע וחילותיו. אף כשלא ישמע להם הם בורחים ממנו, ומיד נמסר ביד יצר הרע ועושה בו כרצונו.

[פתוחי חותם פר' שפטים]

אפשר לרמוז על פי מה שכתוב בזהר הקדוש"ח על פסוק "כי מלאכיו יצוה לה". (תהלים צא, יא) דשני מלאכים עשה הקדוש ברוך הוא עם האדם להורותו ולהזהירו בכל יום ויום ללכת בדרך ישרה. כשהוא קם בבקר ממטתו ופקח עיניו אומרים לו 'עיניך לנכח יביטו' (משלי ד, כה). פתח פיו לדבר אומרים לו 'נצר לשונך מרע' (תהלים לד, יד). קם ללכת אומרים לו 'פלא מעגל רגלך' (משלי ד, כו). אי שמע להו מוטב ואי לא שבקין לה ואזלין 'והשטן עמד על ימיו לשטנו' (זכריה

הירא את ה' מתחכם יותר נגד היצר

טפס בחלב לבם, אני תורתך שעשעתי: (תהלים קיט, ע)

ברשתם, ואם לא מצאו יד בדבר גדול, רודפים אחריו בדבר קטן. ובכל דבר של קדשה שרוצה אדם לעשות, שם נדבקים בו הסטרא אחרא ושם מריקים פהם, כדי

בא לומר, דיצר הרע וגונדא דלה מלאים נכלים וערמומיות, ובכל מיני ערמות באים על האדם, אם מצאו יד לפתותו בדבר גדול, רודפים אחריו להפילו

לְבַטֵּלוֹ מִדְּבַר קִדְשָׁהּ הִהוּא אֹז לְפָחוֹת
שְׁלֹא לַעֲשׂוֹתָהּ כְּהֶגֶן. וְהִירָא אֶת ה' וְחָרַד
מִדְּבָרָיו, יִדְעַ כָּל עֲרֻמוֹמִיּוֹת יִצֹר הָרַע
וְגוֹנְגָדָא דְלֵה, וּמִתְחַכֵּם יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּדִי
לְבַטֵּל תְּחִבּוּלוֹתֵיהֶם, "וְלֹא תַעֲשֶׂנָּה יְדֵיהֶם
תְּשִׁיָּה" (אִיּוֹב ה', יב) וּבִכְחַ הִירָאָה וְהַקְדָּשָׁה
שְׁמֵרְבָה הָאָדָם וְאִזְזֵר חֵיל וּמִתְגַּבֵּר כְּאָרִי,
בְּזָה מְבַהֵיל יִצֹר הָרַע וְגוֹנְגָדָא דְלֵה,

וּמִטְמָטִים דְּעֵתָם וּמִטְרָפִים וְלֹא נִשְׁאָר
בָּהֶם כֹּחַ לְרִדְף אַחֲרָיו. וְזֶה שְׁאָמַר הַזְדִּים
הָאֵלֶּה, שֶׁהֵם יִצֹר הָרַע וְגוֹנְגָדָא דְלֵה,
שְׁנִיתְגָּרוּ בִּי לְפָתוֹתַנִּי בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה
לְחֹשֶׁב מַחֲשָׁבוֹת, לֹא הוֹעִילוּ בִּי, וְאַדְרָבָּא
אֲנִי נִתְגַּבַּרְתִּי עֲלֵיהֶם עַד שֶׁטְמָטְמָתִי
דְּעֵתָם, וְלֹא יָדְעוּ מַה לַּעֲשׂוֹת ט.
[אלף בינה]

דינים נהפכים לִירָא ה' לחסדים ורחמים

אֲמַרְתִּי לֵה' אֵלֵי אָתָּה הַאֲזִינָה ה' קוֹל תַּחֲנוּנִי. אֱלֹקִים אֲדֹנִי
עַז יְשׁוּעָתִי סִכְתָּה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נִשְׁקִי:
(תהלים קמ, ז-ח)

הַפְּנוּנָה בְּזָה לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם.
דְּהִירָא אֶת ה' כְּרָאוּי מְלֵב
וּמְנַפֵּשׁ, הַשְּׁמוֹת הַיִּצְאִים מִהֶם הַדִּינִים
וְהַגְבוּרוֹת וּמְכַחֵם בָּאָה הַתְּגַבְּרוֹת
לְקַלְפוֹת, אוֹתָם הַשְּׁמוֹת בְּעֶצְמָם הֵם
חוֹזְרִים לַעֲזֹרַת הָאָדָם לַעֲזֹרַת ה'
בְּגְבוּרִים. וְהַשְּׁמוֹת הֵם שְׁמוֹת 'אֱלֹקִים
וְאֲדֹנִי שֶׁהֵם שֶׁרֶשׁ הַדִּינִים וּמְכַחֵם
מִתְגַּבְּרִים הַדִּינִים וְהַקְלָפוֹת. וְהִירָא אֶת
ה' עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו וְהַתְּגַבְּרוֹ עַל יִצֹר הָרַע

מִתְחַבְּרִים אֵלֶּה הַשְּׁמוֹת שֶׁל אֱלֹקִים
וְאֲדֹנִי שֶׁהֵם דִּינִים וְגְבוּרוֹת עִם הַהִיוּוֹת,
שֶׁהֵם חֲסִדִּים וְרַחֲמִים וּמִצִּילִים הָאָדָם
מִכָּל מְכַשׁוֹל וְעוֹשִׂים נִקְמָה בְּאוֹיְבָיו
הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים.

וְזָהוּ שְׁאָמַר אֲמַרְתִּי 'לֵה' אֵלֵי אָתָּה זֶה
צִד הַחֲסִדִּים 'הַאֲזִינָה ה' קוֹל
תַּחֲנוּנִי זֶה צִד הָרַחֲמִים. 'אֱלֹקִים אֲדֹנִי עַז'
זֶה צִד הַדִּינִים וְהַגְבוּרוֹת יִתְחַבְּרוּ אֵלֶּה עִם

הוספת אמרים

יט. וראה לנועם אלימלך פרשת משפטים ד"ה וכי ינצו, והנה לפעמים היצר הרע מסית לאדם גם כן שיעשה מצות כדי שיהיה לו אחיזה רוצה לומר גם כן בהמצות שאינה עושה אותן כתיקונה ויש לו כח לאחוז בהם. וזהו טענת היצר טוב גדול. מכרה כיום כו' פירוש מה לך עוד להסיתני לעשות מצות שאינם צלולים רק מעורבים עם פניות די לך שאתה מסיתני לעבירות ח"ו ומעתה הניח לי המצות שלא יהיה לך חלק בהם. וזהו מכרה כיום את בכורתך לי פירוש מכור אותם לי שיהיו צלולים כיום בלי תערובות שאור וממילא בלתי אפשרי לעשות מצות בשלימות כי אם בהקדם לתקן עונות.

אֵלֶּה וְיֵהִיו בְּעֶזְרִי לְיִשׁוּעָתִי. וְהִנֵּה מַלְּת
 "עֵז" הִיא חֲשָׁבוֹן "אֲדָנִי" עִם הַב'
 אוֹתִיּוֹתָיו בְּמַלּוּי. וְדִהְיִנו גַּם אֲדָנִי שֶׁהוּא
 דִּין יְהִיָּה לִי לְעֵז וְלִישׁוּעָה. 'סִכְתָּה לְרֹאשִׁי
 בְּיוֹם נֶשֶׁק' } הִנֵּה מַלְּת רֹאשׁ בְּכָל מְקוֹם
 הִיא שְׁמוֹת אֱלֹקִים בְּרַבּוּעַ. וְאוֹת אֶל"ף
 הִיא אֱלֹקִים פְּשׁוּט. וְאוֹת שִׁ"ן הִיא
 אֱלֹקִים בְּמַלּוּי יוֹדִי"ן { וּמִכַּח דִּינִים אֵלֹ
 בָּאִים מְקַטְרְגִים עַל הָאָדָם לְחַיֵּב אֶת
 רֹאשׁוֹ לַמֶּלֶךְ. אֲמָנָם בְּשֹׂאֲדָם עוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ

שֶׁל מְקוֹם מֶהֱם בָּאָה עֲזָרָה לְאָדָם
 וּמִגִּנִּים עַל הָאָדָם לְהִיּוֹת צֶל עַל רֹאשׁוֹ
 לְהַצִּילוֹ, וְזֶהוּ 'סִכְתָּה לְרֹאשִׁי' פְּלוּמֵר אֶתָּה
 אֱלֹקִים שֶׁשְׁמוֹתֶיךָ חֲקוּקִים בְּרֹאשִׁי
 וּמוֹדִים עֲכָשׁוּ שֶׁעָשִׂיתִי רְצוֹנְךָ 'סִכְתָּה
 לְרֹאשִׁי' וְהִגַּנְתָּ עָלַי 'בְּיוֹם נֶשֶׁק' דִּהְיִנו בְּכָל
 יוֹם יוֹם שֶׁבְּכָל יוֹם יֵשׁ לִי מְלַחְמָה עִם
 ס"מ וְיִצָּר הָרַע, אוֹ תִתְּפָרֵשׁ 'בְּיוֹם נֶשֶׁק'
 עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אוֹ עַל יוֹם הַמִּיתָה.^כ
 [שַׁעֲרֵי אֲרוּכָה אוֹת ח']

הוספת אמרים

כ. וראה לרש"י שמות טו, ו, עה"פ ימינך ה' נאדרי בכח, ימינך ה' תרעץ אויב, שתי פעמים, כשישראל עושין את רצונו של מקום השמאל נעשית ימין, וימינך השנית תרעץ אויב. ולי נראה אותה ימין עצמה תרעץ אויב. וראה במכתב המפורסם בסודות של העשר מכות, להרה"ק רבינו שמשון מגיד מאסטרופוליא זי"ע, שביאר איך דמן המכה עצמה באה רפואה לישראל.